

DE HEERIAAN

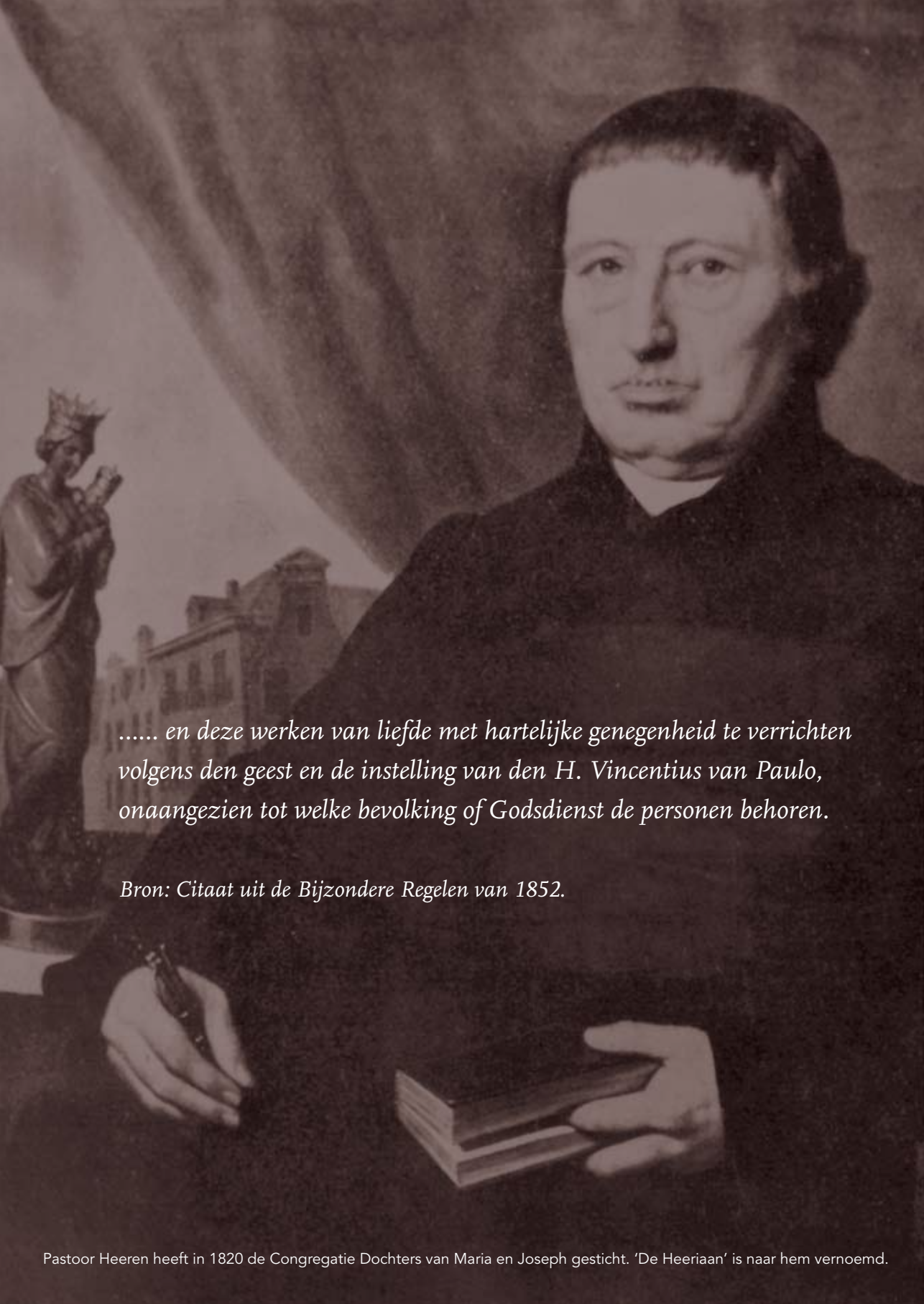
Contactblad van de Zusters van de Choorstraat

JAARGANG 39
NAJAAR 2010

- De kookwedstrijd in Wonosobo
- Het weeshuis in Orthen
- Het familiefeest

IN
OMNI
BUS
CHARI
TAS

..... en deze werken van liefde met hartelijke genegenheid te verrichten volgens den geest en de instelling van den H. Vincentius van Paulo, onaangezien tot welke bevolking of Godsdienst de personen behoren.

Bron: Citaat uit de Bijzondere Regelen van 1852.

Voorwoord

Indonesië

- *Zuster Magda Sukiyam negen maanden in Boston* 5
- *Outbound in Wisma Salam* 6
- *Kookwedstrijd met alle gemeenschappen in Wonosobo* 7
- *6 en 7 juli feest in Wonosobo* 8
- *Vakantie in Nederland* 10

Vroeger – Nu

- *Het weeshuis in Orthen* 13
- *Wangen* 17
- *Mooi weer door Zuster Corrie* 21
- *Zo betalen de Zusters van de Choorstraat* 24
- *Herinneringen* 25

Actualiteiten

- *Prelude* 26
- *Impressies van het feest* 27
- *Het familiefeest* 33

Overweging

door Zuster Augusta de Groot 35

Iconen

door Zuster Leonie Rabou 38

Column

door Zuster Lisette Swanenberg 40

Loslaten & Opbouwen

- *Mariadevotie door Zuster Paula Pijnaker* 42
- *De HEMA in het klein door Zuster Ansfrida* 43
- *Gedicht door Zuster Beatrijs* 46
- *Zoeken naar de bron door Catharina Visser* 48

In Memoriam

- *Zuster Lies Hassink* 50
- *Zuster Cornelina van der Meijden* 52

Agenda

54

Colofon

55

Voorwoord

Het vorige nummer van De Heeriaan stond in het teken van het toekomstig jubileum dat op 7 juli plaats zou vinden, en van de voorbereidingen hiervoor.

De festiviteiten behoren nu inmiddels tot het verleden en we kunnen er met voldoening op terugzien, zoals u in diverse artikelen kunt lezen.

Deze aflevering heeft echter meer te bieden. Het is een bonte verscheidenheid van onderwerpen, die ter tafel wordt gebracht. Belevissen, symbolen, herinneringen aan vroeger tijden, vrijwilligerswerk, traditie, beschouwingen, verdieping, overwegingen, indrukken, gedachtenissen. Dit alles kunt u vinden in de artikelen.

De foto's en andere illustraties zijn een aanvulling en verduidelijken de teksten; ze zijn bovendien een verfraaiing van deze uitgave.

Dat u, lezers en lezeressen, deze Heeriaan met veel belangstelling en aandacht mag lezen is de hoop en de wens van allen die er een bijdrage aan geleverd hebben.

Zuster Til Lagerberg

Negen maanden in Boston

Er is een uitdrukking die luidt: 'Het kent geen medelijden'. En dat is zoals ik (Zuster Magda Sukiyaam) me gevoeld heb, levend in een land dat zo vergevorderd is in vele opzichten. Ik heb nooit durven dromen om de kans te krijgen om naar Amerika te gaan, een plek in de wereld waar velen denken veiligheid en luxe te zullen vinden. Maar waar het ook niet makkelijk binnenkomen is. Ik heb het geluk gekend er negen maanden te mogen wonen en studeren. Al was de start niet makkelijk, ik heb er veel lering uit getrokken.

Begin maart 2009 kreeg ik van Zuster Antonie te horen dat ik in Boston, Amerika een studie zou mogen volgen aan de Perkins-school voor blinden. Zuster Rosa had hier – als Algemeen Overste – toestemming voor verleend.

Dat ik deze kans kreeg was natuurlijk fantastisch, maar de eerste gedachte die ik had was: 'maar mijn Engels is zo beperkt!'. Meteen daar achteraan dacht ik: 'Moet ik dan helemaal alleen gaan?!'

Eigenlijk vond ik dat ik zelf niet voldoende basis had om de studie te kunnen gaan volgen, maar ik zag ook dat de Congregatie een grote behoefte had aan Zusters die kunnen werken met blinde kinderen. Dat heeft bij mij de doorslag gegeven. Met de steun van mijn medezusters en mijn vrienden, die in mij geloofden, heb ik het toch aangedurfd.

Dankzij de genade van God heb ik alle benodigde papieren bij elkaar weten te krijgen en ben ik naar Boston vertrokken om daar voor de duur van negen maanden de studie Leadership Education te gaan volgen. Op 6 september 2009 vertrok ik van Yogyakarta naar Jakarta en via Dubai en New York arriveerde ik in Boston op 8 september 2009.

Uiteindelijk bleek ik toch niet alleen naar Boston te gaan. Debbie, de coördinator van de Perkins-school had nog iemand van Java (Banyuwangi) gevonden die de opleiding zou gaan volgen. Het was Ufa, een moslima.

De deelnemers aan de opleiding Leiderschap. Zuster Magda staat als vijfde van links.

De eerste nacht kon ik de slaap niet goed vatten, maar gelukkig heeft de Heer me een goede gezondheid gegeven, zodat ik de volgende ochtend vroeg toch bij de introductie kon zijn.

Samen leven met vrienden afkomstig van de hele wereld is een heel bijzondere ervaring. De dertien deelnemers waren afkomstig van vier continenten (Europa, Azië, Afrika en Zuid-Amerika). Samen met vier andere studenten woonde ik in een appartement. Samen met andere culturen in een huis leven levert soms wat problemen op, maar we hadden voornamelijk veel lol met elkaar. We zijn elkaar echt nabij gekomen en zonder elkaars hulp waren we niet zo ver als nu. Ik was overigens de oudste deelnemster. Het programma bestond uit zeer uitgebreide theorie- en praktijklessen. >

Op zaterdag en zondag nam ik deel aan activiteiten rondom de katholieke kerk, samen met andere katholieken in de Verenigde Staten.

Sommigen van deze groep mensen dreigden uitgezet te worden. Ik ben zelfs in de gevangenis op bezoek geweest waar mensen vastzaten voordat ze werden gedeporteerd. Vaak ging ik naar een Indonesische mis voorgedaan door Pater Bagus Laksono sj en Pater Antonius Galih pr; beiden student aan het Boston College.

Naast deze pastorale zorg ben ik ook in de gelegenheid gesteld om verschillende steden

in de Verenigde Staten te bezoeken, zoals Philadelphia, Washington DC, Marilyn en New York.

Mijn dank gaat uit naar Zuster Rosa, die mij de mogelijkheid heeft gegeven deze bijzondere tijd te ervaren. Maar ik dank ook Zuster Antonie en mijn medezusters voor het luisterend oor dat zij boden en de steun die zij mij, zij het op afstand, gaven.

En dan is het nu tijd voor mij om al het geleerde in Yogyakarta in de praktijk te brengen. <

Zuster Magda PMY

Outbound

Medio maart werd in Wisma Salam een zogenaamde Outbound georganiseerd. Deze activiteit is op touw gezet in het kader van het 190-jarig bestaan. Outbound wil zeggen, outdooractiviteiten voor zusters (en andere belangstellenden) onder de 45 jaar. Het ging hier om een driedaags evenement met de focus op 'durf' en 'teambuilding'. Voorbeelden van activiteiten zijn:

- Op een touw lopen dat acht meter boven de grond hangt;
- Lopen over gebroken glas.

Iedere activiteit wordt afgesloten met een reflectie van Sint Johannes de evangelist. <

Zuster Vincentia aan het abseilen.

Van links naar rechts: Zuster Stanisla, Zuster Lucy, Zuster Agustina, Zuster Stephanie, Zuster Crescentia, Zuster Magdalena en Zuster Yovita.

Nu komt het op de samenwerking aan!

Kookwedstrijd met alle gemeenschappen in Wonosobo

Samen koken brengt vreugde en eenheid, dat is onze ervaring. Ook dit evenement was één van de activiteiten rondom het 190-jarig bestaan van de Congregatie DMJ. Koken gebeurt natuurlijk iedere dag, maar nu lag de uitdaging erin om juist van deze bijna routinematige handeling iets speciaals te maken. Met weinig middelen iets heel speciaals koken.

De zusters zijn enorm enthousiast van start gegaan. Ze hielpen elkaar en waren vooral bijzonder creatief! Het werden allemaal lekkere gerechten, maar er kan maar één winnaar zijn! <

Zuster Rosa Sutrismini en Zuster Alfonsa Triatmi.

Cassave of maniok is de eetbare wortelknol van *Manihot esculenta*, een verhoutende, overblijvende heester.

Zuster Rosa Sutrismini versiert haar gerecht met de letters PMY.

6 en 7 juli Feest in Wonosobo

'Hartelijk gefeliciteerd'... U allen hartelijk gefeliciteerd!

Dank aan God die onze Congregatie gezegend heeft, zodat we 190 jaar nu op bijzondere wijze mogen vieren.

Het is zover... De dag waarop we feest mogen vieren. 6 Juli 2010 kwamen alle zusters, leerkrachten en al het personeel van ons instituut in Yogyakarta en Wonosobo samen om in het Moederhuis een bezinningsdag te houden. Het thema van deze dag was: 'Grootmoedig dienen'. Frater Augustinus Setyono CM voerde het woord in deze bijeenkomst. Hij zei dat wij Vincentiaans waren, ook al waren we als religieuze zusters, broeders of priesters niet aangesloten bij KEVIN (de Vincentiaanse Familie). Alle mensen die er voor kiezen de armen te dienen zijn Vincentiaans, omdat zij leven in de geest van Vincentius à Paulo. Alle deelnemers zetten zich in voor liefdewerken en voelen zich daarbij heel gelukkig.

De bijeenkomst verliep heel goed en probleemloos. Al kwamen alle deelnemers van

verschillende denkrichtingen, ze waren allen één van geest, de geest van Vincentius. In de situatie deelden we samen onze ervaringen in onze dagelijkse dienstverlening. We zongen samen en Frater Agus vroeg naar aanleiding van de film over Sint Vincentius, na te denken over het leven van de armen. God heeft ons geroepen om met ons werk de armen te dienen. We hebben allen verschillende taken. Sommigen zijn onderwijzer, bestuurder van een kostschool, schoonmaker of medewerker op een ander gebied. We zijn allen in Gods hand en één in de geest van Vincentius. We blijven de geest van Vincentius zoeken. Hoe moeten wij de armen helpen, en hoe onze leerlingen? Welke mensen we ook dienen, we doen het in oprechtheid naar het voorbeeld van Jezus.

Het moederhuis met de tuin in Wonosobo.

Zuster Bernadette en Zuster Indrawati snijden de taart aan.

Zuster Theresianne bidt samen met de moslima's.

De bezinningsdag begon om 8.00 uur en duurde tot 15.00 uur. 125 Mensen namen deel aan de samenkomst, die in de hal plaats vond.

De volgende dag, 7 juli 2010, zetten we de viering op andere wijze voort.

Om 10.00 uur kwamen de zusters en de deelnemers die christen waren samen in de kapel voor de Eucharistieviering. De moslims kwamen in een andere ruimte bijeen om hun gebeden te zeggen. Zuster Theresianne bad het moslimgebed met hen mee in die ruimte. Zo werd er zowel in de kapel als in die andere ruimte gebeden.

Frater Agus zei: 'Laten wij door ons liefdewerk een zegen zijn voor onze naasten. Ofschoon ons werk soms zwaar is, mogen we in gedachten houden dat het een zegen kan zijn voor onszelf en ook voor anderen'. De leerkrachten van de Dovenschool vormden tijdens de Heilige Mis het koor. Prachtige zang!

Mr. Suharno die het moslimgebed leidde, spoorde ons aan door ons liefdewerk mensen gelukkig te maken.

Na de Heilige Mis en de gebeden van de moslims zetten we in de hal het feest voort.

Zuster Theresianne bracht de hartelijke groeten over van Zuster Rosa uit Nederland.

Ofschoon we deze congregatiedag op verschillende plaatsen en op verschillende wijzen vierden, waren we één van geest als Dochters van Maria en Joseph.

Zuster Bernadette en Zuster Indrawati sneden de feesttaart aan en deelden die uit, als eerste aan degene die het langst op het instituut werkzaam was geweest.

De viering verliep heel goed en er was een vrolijke sfeer. Het was een goede gelegenheid om God te danken voor al het goede, voor ons leven, onze gemeenschap, ons zusterschap, enzovoorts. Zegt dus allen 'Dank aan God'. Dat Hij ons in ons leven mag leiden, zodat wij anderen steeds en van harte van dienst kunnen zijn als ware liefdezusters. Het was een fijne feestdag van de zusters uit Wonosobo. <

Zuster Stanisla PMY

Pater Agus zegent de menigte.

Vakantie in Nederland

Wij, negen zusters van de Congregatie DMJ, waren in de gelukkige positie om aanwezig te kunnen zijn bij het 190-jarig bestaan van onze Congregatie in Nederland. We vertrokken op 29 juni. Al onze medezusters hebben met ons het reisgebed gebeden in de kapel in Wonosobo. We hadden een goede reis en arriveerden veilig in het Nederlandse Moederhuis.

Alles wat we meegemaakt hebben in de twee weken dat we er waren, was niet alleen prachtig, het heeft ons ook geraakt in ons hart en ons religieuze leven verdiept.

Enkele voorbeelden:

- De ontmoetingen met onze medezusters in Nederland (Moederhuis, Sint Jozefoord en de zelfstandigwonende zusters) hebben ons doen inzien, hoe wijs zij in het leven staan, als oudere, rijpere zusters.
- De bezoeken aan historische plekken in 's-Hertogenbosch, maar ook het bezoek aan het museum en archief van het Moederhuis, hebben ons weer bewust gemaakt van onze roeping als zusters van DMJ.
- Ons beperkte Nederlands heeft ook wat gebracht. Er waren vaak weinig woorden nodig om dingen aan elkaar duidelijk te maken. We spraken zo nu en dan van hart tot hart. Geweldig!
- We hebben in het Moederhuis vele voorbeelden gezien van elkaar helpen en de dingen met elkaar delen. Wij hopen dit voorbeeld te kunnen nastreven in onze praktijk.

Op de dag voor 7 juli trokken we met alle zusters richting het kerkhof van Sint Jozefoord, als een soort mini-pelgrimage. Daar ligt onze Stichter, Pastoor Heeren en alle medezusters die ons zijn voorgedaan. We hebben daar gebeden. We baden ook voor de missionarissen die we weliswaar alleen kennen uit onze geschiedenislessen, maar waarmee we ons verbonden voelen.

IJs eten!

Het feest op 7 juli was toch wel het hoogtepunt, met de eucharistieviering die door alle zusters van DMJ bijgewoond werd. Het maakte grote indruk op ons. De eucharistieviering was het begin van een hele dag feest. We vonden het heel bijzonder en we merkten dat dat voor alle zusters zo was. Iedereen was zo blij en enthousiast. Sommige zusters hadden hulp nodig die door de medewerkers met zorg en liefde werd geboden.

De voorstelling in de kapel was heel interessant. Het is een uitdaging voor ons, de jongere generatie, om de toekomst te bouwen. 'Geen zorgen, je zult overal ter wereld het vuur verspreiden'.

Maar naast alle feestelijkheden rondom het 190-jarig bestaan, hebben we nog meer gedaan.

- We zijn in Sint Jozefoord op bezoek geweest.
- We hebben een uitstapje naar Lith gemaakt en weten nu hoe sluizen werken.

Bijzonder om te zien hoe Nederlanders de regie voeren over het water!

- De Efteling hebben we bezocht. Een plek vol verhalen in een prachtig landschap.
- Pater Dries van den Akker sj heeft ons een rondleiding gegeven door de oude binnenstad van Delft. Hij heeft ons oude kerken van voor en na de Reformatie laten zien. Deze dag eindigden we met het eten van pannenkoeken, heerlijk!
- Zuster Magda, Zuster Agnes, Zuster Yuli en Zuster Esther zijn naar de Rafaëlschool in Sint Michielsgestel geweest. Een school voor doofblinde kinderen. Omdat onze school nog niet zo lang geleden is opgezet, zijn wij blij en dankbaar met alles wat we kunnen leren van hen.
- Zuster Rosa (Sutrismini), Zuster Lucy, Zuster Detta en ondergetekende zijn op bezoek geweest bij Pater P. Rozenmeijer in Neerbeek. Vroeger was hij in Wonosobo parochiepriester.
- We hebben Chinees gegeten bij Marie Louise van Daele, die ons hiervoor in haar huis had uitgenodigd. Het eten was heerlijk, maar daar ging het natuurlijk niet alleen om. Nadat Marie Louise op bezoek is geweest bij ons in Indonesië is de band versterkt en dat wilden we met deze maaltijd nogmaals benadrukken.
- Op Taleninstituut Regina Coeli hebben we een rondleiding gekregen. Op dit instituut

De tien Indonesische zusters en monseigneur Hurkmans bij de ingang van Sint Jozefoord in Nuland.

Optreden Indonesische zusters op 7 juli.

hebben Zuster Antonie en Zuster Theresianne de basis geleerd voor de Nederlandse taal.

- We bezochten ZIN in Vught, het klooster voor zinging en werk.
- En tenslotte gingen we met de trein naar Maastricht. Daar aangekomen stond Broeder Martinus (de Algemene Overste van de Broeders van Maastricht) ons al op te wachten.

Gezamenlijk maakten we een prachtige boottocht over de Maas.

Al onze uitstapjes waren niet mogelijk geweest, zonder de tijd en inzet van Zuster Adolphine, Zuster Annecathrine, Zuster Felicitas en Zuster Irma.

Namens de andere zusters dank ik de Congregatie heel hartelijk voor het verwezenlijken van een droom voor ons. We hebben ongelooflijk veel mooie dingen mogen ervaren. Dank u allen ook voor uw liefde en aandacht die uitging naar ons. Dat maakte het afscheid niet eenvoudig. <

Zuster Marga PMY

Het weeshuis in Orthen

In 1991 ontmoette ik (Zuster Raphaël Pirovano), tijdens een vakantiereis mevrouw van Loenen. Maar zo stelde zij zich niet voor. Zij had opgevangen dat ik een zuster van de Choorstraat was en haar reactie was meteen: 'Ik ben Doortje de Leeuw van het weeshuis in Orthen!' Daar bleef het niet bij. Wij hadden een fijn contact en 'ons Doortje' vertelde enthousiast over haar belevenissen in het weeshuis. Ik heb haar gevraagd of zij haar herinneringen voor ons op zou willen schrijven. Zij stuurde de volgende brief en foto's.

Beste Zuster Raphaël,

Het leven in het Sint Jozefinternaat is voor mij altijd een goed leven geweest. Met twee zussen kwam ik op 14 augustus 1933 in Orthen aan. Ik was tien jaar oud. Mijn zusjes acht en drie jaar. Onze vader was overleden en onze moeder ziek.

Zuster Celesta de Vries was 'kinderzuster' bij de kleintjes van (ongeveer) drie jaar tot twaalf jaar. Na de lagere school ging je naar de 'groten'. Die hadden hun woonkamer boven. Er waren gemiddeld twintig kleintjes en twintig grote kinderen in het weeshuis.

Als je 21 was, kreeg je een betrekking, meestal voor dag en nacht daar er nu eenmaal geen thuis was om op terug te vallen. Het was niet gemakkelijk om vanuit een beschermde omgeving plotseling in de 'grote wereld' te leven. Velen hebben vaak gehuild. Ik zelf heb ook ervaren wat heimwee is.

>

Algemeen overste Zuster
Venantia van Maanen, rond 1950.

De voorgevel van het huis.

De speelplaats van het huis.

Zuster Wenceslaus Rupert, Zuster Prudentia van Gool en helemaal links mw. Van Loenen.

Maar nu over het leven daar. 's Morgens om kwart over zes stonden we op, daarna werd er lopend rond een lange tafel een rozenhoedje gebeden, in de zomer buiten. Om zeven uur gingen we naar de kerk, om vervolgens om acht uur te ontbijten. Daarna gingen we allemaal aan het werk. In de naaikamer, in de keuken of elders in huis.

Zuster Nicodema en Zuster Marianna waren er voor het huishoudelijk werk. Zuster Christiana zwaaide de scepter in de keuken. Zuster Constance was het hoofd van de school. Zuster Marie Immaculée en Zuster Veronie de Jong zijn in die tijd ook hoofd van de school geweest.

Tussen twaalf uur en twee uur aten we en was er recreatie. Veel praten was er niet bij. Op de naaikamer mochten we wel zingen, dat deden we dan ook, tweestemmig zelfs. Vanuit de pastorie konden we via een luidspreker de radio horen. Die zond liederen uit van koren bij rouw- en trouwdiensten.

De kapel van het weeshuis.

De lagere schoolkinderen gingen tussen de middag aardappelen schillen voor de volgende dag. Twee grote emmers vol, hier staan we rond de grote aardappelbak, ik was 10 jaar.

's Zondags, na het Lof, kwam de organist mee om te oefenen op die liederen. Hij bracht dan altijd zijn drie dochters mee, die ook in het koor zongen. We speelden ook toneel; hele drama's werden vertolkt! De kleintjes speelden ook sprookjes, zoals Sneeuwwitje en Repelsteeltje. Zuster Celesta maakte daar kabouterpakjes voor.

Met Sint Nicolaas was het ook heel gezellig. We mochten verlanglijstjes maken. We vroegen Sinterklaas om handschoenen, pantoffels of een naaidoos met alles erin. Op de verjaardag van de goedheiligman kwam pastoor van de Kamp de deur van de spreekkamer van het slot doen (die kamer was dan al veertien dagen dicht).

De kerstdagen waren ook fijne dagen. Er stond een grote kerstboom en ik herinner me dat de pastoor sterrenregens in de boom kwam hangen. We speelden ook het kerstverhaal. Met Kerst moesten wel alle aluminium borden en bekertjes met staalwol geschuurd worden, dat was geen leuk karwei. Ook kregen we krulletjes ingezet met een hete krultang. Buiten Kerst mochten we nooit krullen zetten, wat we overigens stiekem toch wel eens deden.

Met de hygiëne was het niet zo best gesteld. We mochten eenmaal per week 'zaterdag houden' wat inhield dat je je wat kon wassen en je tanden kon poetsen. Eenmaal in de veertien dagen mocht je je voeten wassen. Haren wassen gebeurde ook weinig en eenmaal per jaar mocht je in het grote bad! Maar dat ging in die tijd overal zo.

Verder waren er drie slaapzalen. De Engelbewaarderzaal voor de kleintjes tot tien jaar. De Sint Jozefzaal voor kinderen tot dertien jaar en de Mariazaal voor de grootste kinderen. Daar waren wel dertig chambrettes. >

Ontspanning was er niet zo veel. Eenmaal per jaar mochten we bij de pastoor in Hedel aardbeien komen eten. Daar liepen we dan naar toe, dat was wel een uur lopen. In de kersentijd marcheerden we naar Empel, om daar bij de pastoor kersen te gaan eten; dat was feest!

We gingen ook naar het Doofstommeninstituut (zoals dat toen genoemd werd) in Sint-Michielsgestel. Dat was voor ons een dagje uit. We aten er rijst met vruchten en een gehaktbal; heerlijk! Ik heb nooit meer zo'n lekkere bal gehakt gegeten.

Dan de zondagen. Dat was voor ons jonge mensen een ramp. 's Morgens om zeven uur naar de kerk, om tien uur de hoogmis, daarna in de kapel de kruisweg bidden en het doornemen van de volgende week. Om drie uur het Lof en na het Lof oefenen met het zangkoor. De avonden waren wel gezellig als de pastoor, de organist en de knecht van de zusters 's avonds een potje kwamen kaarten. Negen uur bedtijd.

Dan nog de maaltijden in het weeshuis. We aten 's middags altijd stampotten en in de winter snert. Eentonig, maar wel goed. 's Avonds kregen we brood met te allen tijde een plak komijnnekaas, die ik later nooit meer heb gegeten om die reden. Soms kregen we een appel of een vijg bij de maaltijden. We dronken chocolademelk of thee. De tussendoortjes bestonden uit een winterpeen, een rammenas of radijsjes.

Ik ben nog altijd dankbaar voor de opvoeding die ik daar heb genoten. Ook ben ik steeds contact blijven onderhouden met de zusters. Een aantal keren ben ik nog in Nuland geweest. Nu leeft er geen enkele zuster meer. <

Mevrouw Th. van Loenen-de Leeuw

V.l.n.r. Zuster Constance Sieben, Zuster Anselma van Wel, Zuster Celesta de Vries en overste Zuster Norberta van Yperen (voor 1945).

Wangen

Als redactielid van de Heeriaan kom je nog eens ergens. Met een foto op zak met een afbeelding van een kerkbank met het logo van de Congregatie, reed ik (Brigitte Lutters) samen met Zuster Veronie als ware onderzoeksjournalisten naar Udenhout om uit te zoeken hoe die bank nu terecht was gekomen in de Sint Lambertuskerk in Udenhout. Wat deed een kerkbank met ons logo in deze kerk? Weliswaar hebben vele zusters in Udenhout gewerkt, maar dat was op Huize Vincentius en daar was een eigen kapel.

Aangekomen in Udenhout werden we ontvangen door de heer Kees Weijters, een autoriteit op het gebied van de Lambertuskerk. De heer Weijters weet waar we voor komen en haalt dezelfde afbeelding als die wij hebben, al tevoorschijn. Hij vertelt ons dat er 156 verschillende 'wangen' zijn in deze kerk. De kopstukken van de kerkbanken worden wangen genoemd. Dit was zelfs voor Zuster Veronie nieuw en dat wil wat zeggen.

De vorm van een wang symboliseert een biddend mens. Ter illustratie gaat de heer Weijters op de knieën nog voordat we er erg in hebben en neemt de pose van een biddend mens aan. Het past inderdaad precies! Ik verzoek hem vriendelijk deze positie even vast te houden, zodat ik dit kan vastleggen.

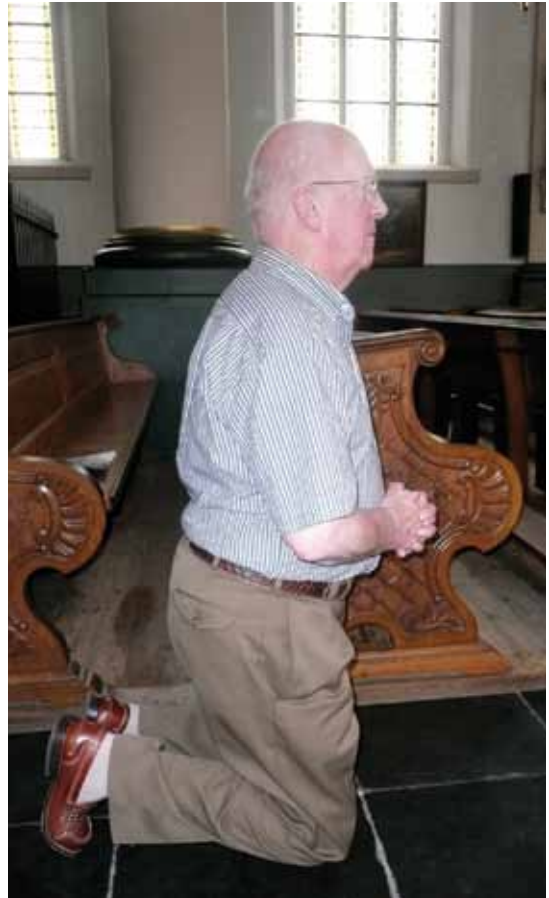
Iedere wang is anders gebeeldhouwd. Er zijn Bijbelse taferelen, Heiligen, teksten uit gebeden, symbolen van bisschoppen en gildes enzovoorts.

De kerkbanken zijn gemaakt van eikenhout en hebben zwaluwstaartverbindingen, zodat de lange banken steviger zijn. De banken staan op een houten vloer, waaronder zaagsel ligt om het geluid te dempen.

★

*Nergens in en buiten Europa
zijn zoveel kerkbanken in één
kerkgebouw met afzonderlijke
taferelen erop te vinden.*

★

De heer Weijters neemt de pose aan van een biddend mens.

De kopstukken van de Udenhoutse kerkbanken zijn van de Beierse beeldhouwer Leo Baümler, door de kunstzinnige Pastoor Prinsen voor dit doel naar Udenhout gehaald, zo vertelt de heer Weijters. Pastoor Prinsen >

had de jonge, pas afgestudeerde kunstenaar gemakkelijk kunnen overhalen, de opdracht sprak hem aan.

Een zeer belangrijk informatief document blijkt in de kluis van de parochie bewaard te worden. Het is een memoriaal, een zeer dik en groot aantekeningen- en fotoboek, waarin wijlen Pastoor K. Prinsen zeer nauwkeurig vanaf het begin tot aan het eind verslag doet van de hele gang van zaken. Het ontzenuwt onder andere het verhaal, dat tot op de dag van vandaag in Udenhout de ronde doet, dat Leo Bäümler te voet met wandelstok en rugzak de reis vanuit Weiden (Duitsland) naar Udenhout had ondernomen. De afbeelding op de laatste bank rechts in de middengang van de kerk doet dit vermoeden. In het eerder genoemde memoriaal bevindt zich echter een brief van de kunstenaar, waarin hij meedeelt op 31 december 1954 met de 'Wien Express' te vertrekken naar Eindhoven. Vandaar is hij per trein gereisd naar Tilburg en vervolgens met de bus naar Udenhout. Nog tijdens de nieuwjaarsreceptie van 1955 kon Pastoor Prinsen de jonge kunstenaar voorstellen aan de aanwezigen.

De bank met het logo van onze Congregatie.

Er waren flinke opstartproblemen. Er was geen atelier beschikbaar en er was geen hout, voor een beeldhouwer toch niet onbelangrijk. Leo Bäümler kreeg daarom tijdelijk een

>

Embleem van de Congregatie, ontworpen door de Zusters Augustinessen te Maarsen.

Sinds 1957 bestaat dit logo, dat ook sinds die tijd gebruikt wordt op het briefpapier van de Congregatie. Het staat voor het volgende:

De liefde, die uit het hart voortkomt, is vooral gericht op de naaste, in wie wij God ontmoeten. Onze Congregatie wil God speciaal in de geestelijke en lichamelijke gebrekkige evenmens zien, in de doornige zijde van het leven dus. Dit wordt verzinnebeeld door de doornige tak, die zich om het kruis slingert, want juist Christus' lijdende lidmaten zijn zeer bijzonder daarmee verbonden. Dit wordt onderschreven door ons devies: IN OMNIBUS CHARITAS

BIOGRAFIE LEO BÄUMLER

Na het doorlopen van de lagere en de middelbare school moest Leo zijn militaire dienstplicht vervullen als radiotelegrafist bij de Duitse Wehrmacht. Om te kunnen ontkomen aan de oorlogswaanzin, zoals Leo het zelf noemt, verwondde hij zichzelf zodanig, dat hij werd afgekeurd.

Vervolgens ging hij de opleiding tot beeldhouwer volgen aan de kunstacademie te Nurnberg.

Zijn professor had hem aanbevolen bij de herder van de Udenhoutse Sint Lambertusparochie tijdens diens vakantie in Duitsland.

De komst en aanwezigheid van Leo in Udenhout bracht in 1955 wel enige commotie. Een Duitser! Dat was na slechts tien jaar na het einde van WOII wel even wennen. Er bestond in die jaren nog een grote afkeer voor alles wat Duits was. Leo ging evenwel met iedereen en ieders gevoelens zorgvuldig om. Hij voelde zich geen Duitser maar wereldburger. Hij wilde één zijn met de mensen, waartussen hij woonde en werkte en waarmee hij omging. Door die houding veroverde hij in korte tijd de harten van vele mensen in en buiten Udenhout. Hij kreeg kost en inwoning aan de Schoorstraat. Om zich te kunnen verplaatsen, maakte hij gebruik van een oer-Nederlands vervoermiddel: de fiets. Hij kreeg daarvoor een oude damesfiets. Hoe hij zich op een tweewieler moest voortbewegen had hij zeer snel door. Grote afstanden legde hij erop af door heel Nederland, dat hij zo leerde kennen.

Het land maakte een positieve indruk op hem. Regelmatig was hij op de fiets onderweg naar Oirschot, waar de wangen van de kerkbanken werden uitgezaagd en voorbewerkt. Zijn steun en toeverlaat daarbij was Cees de Weijer. Met hem kon

hij overleggen over het werk en filosoferen over het leven.

Hij heeft zich de Nederlands taal in woord en geschrift machtig gemaakt. Hij werkte dag in dag uit aan zijn opdracht met groeiend vakmanschap, artisticeit en nauwkeurigheid.

Hij legde bij dit monnikenwerk veel engelgeduld aan de dag. Tussentijds bracht hij veel bezoeken aan Nederlandse musea en ontwikkelde aldus zijn gevoel en inzicht voor kunst, de Hollandse meesters in het bijzonder.

Nog tot begin 1960 bleef Leo Bäümler aan opdrachten werken. Leo ontving voor zijn werk voor de parochie aanvankelijk uitsluitend het overeengekomen honorarium.

Voor de geleverde prestatie verdiende hij een hogere waardering. Een nabetaaling heeft die waardering alsnog tot uiting gebracht. De kunstenaar is tot op hoge leeftijd zich steeds bezig blijven houden met kunst. Van zijn werk valt in Beieren veel te bewonderen. Onder andere:

- Een buste in brons in Neustadt aan de Waldnaab;
- De toegangspoort van de Sankt Emmerankirche van Oberkoblitz;
- De boskruisweg bij Wernberg;
- Een tafereel in lindehout van de wenende vrouwen in de kerk van Oberkoblitz.

Mocht u daar in de buurt komen, gaat u er dan eens kijken. Het respect voor deze kunstenaar, die een bescheiden man is gebleven en de roem en de eer niet zocht, kan er alleen maar groter door worden. Vlak voor de paasdagen van 2008 overleed Leo Bäümler op 82-jarige leeftijd.

Bron: www.kerksite-beu.nl

werkkamer op de pastorie en er lagen een heleboel klusjes op hem te wachten, zodat hij niet voor niets naar Udenhout was getogen. In de loop van september 1955 verhuisde Leo Baümler naar een atelier. In oktober begon hij met het gutsen van de voorstellingen op de wangen. Iedere week maakte hij er twee. De belangstelling in het dorp groeide alsmaar en daarmee ook de giften. Volgens de heer Weijters 'stimuleerde' Pastoor Prinsen velen tot de aanschaf van een kerkbank. Waarschijnlijk heeft deze 'stimulans' ook geleid tot een bank van de Congregatie. In oktober 1956 kreeg het Udenhoutse kerkbankenproject de aandacht van de regionale en zelfs de landelijke pers. Overal verschenen er artikelen over het initiatief van Pastoor Prinsen en over de Duitse beeldhouwer Leo Baümler.

De Lambertuskerk in Udenhout.

Foto Frank Scheffers

Op 14 april 1958 werden alle kopstukken (wangen) vanuit Leo's atelier vervoerd naar de meubelfabriek Erven & Co in Oirschot om daar de kerkbanken compleet te maken.

Voordat de banken in de kerk konden worden geplaatst, wilde Pastoor Prinsen bepalen welke kopstukken in de middengang zouden komen en welke in de zijgangen. Hij nodigde veertig parochianen uit, die hij foto's liet zien van alle kerkbanken. Deze parochianen mochten de mooiste bank aanwijzen. Winnaar werd Sint Christoffel, daarna de pelikaan, Jonas en Sint Joris. Deze afbeeldingen kregen een plaatsje in de middengang. De bank met het logo van onze Congregatie heeft de middengang niet gehaald. In het tweede gangpad is het de twaalfde bank. De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat deze bank zitplaatsen biedt die voor een groot gedeelte achter een pilaar schuilgaan.

De heer Weijters heeft veel meer verteld over deze bijzondere kerk in Udenhout. Een kerk die absoluut de moeite van een bezoek waard is.

U bent van harte welkom voor een rondleiding (op afspraak) door één van de drie gidsen.

Via de site www.kerksite-beu.nl kunt u zelfs al een virtueel kijkje nemen. <

Brigitte Lutters

Mooi weer!

Het is een katholieke traditie om een worst naar de Zusters Clarissen in Megen te brengen voor goed weer en dat was met het jubileumfeest in aantocht een traditie die we in ere moesten houden. De worst moest ruim op tijd besteld worden, omdat er rekening gehouden moest worden met de noveen van negen dagen. Zuster Felicitas en ik (Zuster Corrie van Boxtel) haalden de worst op bij slagerij 't Stokpaardje in 's-Hertogenbosch. Het was een verrassing dat we dit aangeboden kregen!

Samen met Zuster Antonie en Zuster Felicitas togen we vervolgens richting Megen. We werden daar hartelijk ontvangen door Zuster Imma van Rossum en we dronken koffie in de kloostertuin met een lekker stukje peperkoek daarbij. Bij het overhandigen van de worst gaf Zuster Imma een uitgebreide uitleg over deze oude traditie. 'En', zo zei zij, 'mocht het onverhoopt toch geen mooi weer zijn, dan moesten we er toch maar een mooi feest van maken!

Voor Zuster Antonie, Zuster Felicitas en mijzelf een hele bijzondere ervaring.

Slager Steenberg van slagerij 't Stokpaardje overhandigt de worst aan zuster Corrie. De worst wordt de Congregatie aangeboden.

Een noveen houdt in, dat u zich gedurende negen (als regel opeenvolgende) dagen méér dan anders tot God richt, om een bepaalde gunst van hem te verkrijgen of om u op een belangrijke feestdag of gebeurtenis voor te bereiden.

Meestal wordt bij een noveen de tussenkomst van één of meer heiligen ingeroepen; zij kunnen als vriendinnen en vrienden van God uw gebed met een goed woordje ondersteunen.

Bidden betekent: jezelf tot God richten; in relatie tot God staan. Je spreekt tegenover >

God uit wat je van hem verlangt, maar je stelt je ook open voor hem. Hij is een liefheb-bende God. Zijn liefde gaat uit naar alle mensen. Je kunt erop vertrouwen dat hij je gebed hoort en naar je omziet. Maar het biedt geen garanties dat hij – als je een noven bidt – precies doet wat u hem vraagt.

Want, zoals in de Openbaring van Johannes staat geschreven: 'Groot en wonderbaar zijn uw daden Heer, God Albeheerser. Hij is en doet altijd nog weer anders dan wij vermoeden.'

Onze heer Jezus Christus zelf nodigt ons uit vrijmoedig aan God te vragen wat wij willen, maar hijzelf gaat ons ook voor in de overgave van het gebed: 'Maar toch, niet mijn wil, maar uw wil geschiede'.

'God, ik dank u, dat gij mij geschapen hebt' (H. Clara)

22 Het is velen niet gelukt te achterhalen waar het gebruik om de Heilige Clara een worst te brengen, vandaan komt. Zelfs de zusters Clarissen in Megen weten het niet en zijn bovendien (origineel) vegetariër.

Aan het einde van haar leven was de Heilige Clara ernstig verzwakt door ziekte en moest

het bed houden. Op kerstavond, zo wil het verhaal, was ze heel verdrietig omdat ze niet naar de nachtmis kon. En toen heeft God om haar te troosten de kerstnachtmis als een,

Zuster Corrie en zuster Rosa.

Zuster Antonie, Zuster Imma van Rossum (Clarissen) en Zuster Corrie.

op de witte wand van haar cel geprojecteerd, visioen aan haar laten zien, zodat ze toch het gevoel kreeg dat ze erbij was. Inderdaad, als een televisievoorstelling.

Om die reden heeft Paus Pius XII haar in de vorige eeuw (17 februari 1958) benoemd tot de beschermheilige van de televisie.

Met temperaturen ruim boven de dertig graden Celsius, kunnen we concluderen dat de halve omvang van de worst ruim voldoende was geweest en dat de Heilige Clara de Noveen goed verstaan heeft. <

Bron: www.almaoostenwint.nl/weblog/pivot/entry.php?id=890

Zuster Antonie, zuster Imma van Rossum (Clarissen) en zuster Felicitas.

Noveengebed voor het verkrijgen van een gunst op voorspraak van de Heilige Clara van Assisi

23

Liefdevolle God,

*U hebt de Heilige Clara geroepen bij haar naam:
'zij die straalt als een helder licht'.*

*Op ingeving van uw Geest, is zij in de voetsporen
getreden van uw Zoon,*

onze Heer Jezus Christus,

om als een kleine arme te leven voor U en de mensen.

Zij is een spiegel en voorbeeld

voor allen die zoeken naar eenvoud en oprechtheid.

Naar de werkelijke waarden van het leven.

In haar licht wend ik mij tot U

En op haar voorspraak vraag ik U:

..... (hier kunt u uw intentie(s) noemen)

Moge de Heilige Clara als een licht voor mij uitgaan

Op mijn verdere levensweg,

*dat ik vrij word van alles wat mij gevangen houdt
of klein maakt,*

en steeds meer thuisraak in de ruimte van U,

in de hoogte en diepte, de lengte en breedte van

Uw liefde.

Door Christus, onze Heer.

Amen.

Zo betalen de Zusters van de Choorstraat

Uit het mei-
nummer van
Creditmind

De zusters (v.l.n.r.) Mariëtta Stapels, Vera Lubbers en Monique Cillessen hebben vijftig jaar van hun leven gegeven aan de congregatie Zusters van de Choorstraat in Nijmegen. Deze congregatie heeft veel werk gedaan in het onderwijzen, verzorgen en opvoeden van lichamelijk gehandicapte, dove en zwakzinnige kinderen. Maar ook in verpleging en verzorging van zieken en ouderen in Nederland, Indonesië en Congo. Wat zij deden, wel of niet gesalarieerd, vinden zij heel vanzelfsprekend, omdat in het evangelie staat: als u onverdeeld goed wilt zijn, ga dan uw bezit verkopen en geef het aan de armen en u zult een schat hebben in de hemel.

“Als je toetreedt tot de congregatie leg je de gelofte van armoede af. Dat woord armoede mag je niet te letterlijk nemen, want armoede op zich is geen waarde. Mensen die onder de armoedegrens leven, zouden niet mogen voorkomen in onze samenleving. Wij hebben gekozen voor soberheid. Voor delen met mensen die het geld harder nodig hebben dan wij. Dat zijn er helaas nog veel te veel. Zo leven wij nog steeds. Ook in de kleine groep die we nu vormen, bieden wij hulp waar dat nodig is. Dat onze verdiensten naar de congregatie gingen, was niet zo’n grote overgang. Thuis was het ook geen overdaad. Alleen als je geld nodig had, was het wel eens lastig. Dan moest je uitleggen waar je het voor nodig had en dan kreeg je het precies afgestemd. Nu zou je zeggen: we zijn altijd klein gehouden. Toen was je gehoorzaam,

omdat het van je werd verwacht. Toch hebben we een betrekkelijk zorgeloos leven. We hebben geen geldzorgen. De congregatie zorgt voor ons. We krijgen nu zakgeld en vakantiegeld. Als we ons vergelijken met anderen - die met hoge woonlasten zitten, moeilijk rond kunnen komen en in een kooplustige samenleving wonen - mogen we ons gelukkig prijzen. We zien de verleidingen wel, maar we kunnen er weerstand aan bieden omdat we anders leven. In onze werkzame tijd maakten we lange dagen, omdat we nodig waren en een dienende taak hadden. Door ons gemeenschappelijk leven was dat voor ons minder bezwaarlijk dan voor de leken. We kregen wel eens het verwijt dat we slecht waren voor de arbeidsmarkt. Gelukkig zijn de veranderingen in de maatschappij niet aan ons voorbij gegaan. We hebben meer

zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid gekregen. De beschikking over een eigen budget voor onze persoonlijke verzorging, was een hele verbetering. We moesten opnieuw leren met geld om te gaan. We hebben moeten leren om kleren te kopen. We kunnen nu kiezen voor een vast bedrag aan zakgeld. Wat je nodig hebt, bepaal je zelf,

al is er wel een maximum aangegeven. We respecteren elkaars keuze. We zijn beslist niet ongelukkig geworden door ons sobere leven. Solidariteit is een mooi beginsel. We ervaren dat we door ons religieuze leven goed overkomen bij de mensen met wie we contacten hebben. We zijn er als er een beroep op ons gedaan wordt.” <

Herinneringen

Een moeder en oma van een groot gezin, die ik van nabij ken, heeft er plezier in om in haar 'vrije tijd' korte verhaaltjes te schrijven voor haar kinderen en kleinkinderen, waarin ze hen in eenvoudige, duidelijke taal haar jeugtherinneringen onder woorden brengt. Ze liet mij laatst een verhaaltje lezen over een belevenis die nu nog in haar geheugen gegrift staat, al was die gebeurtenis vele jaren geleden. Ze was toen elf jaar, nu hoogbejaard: 91 jaar. De tijden zijn grondig veranderd. Dat zal u opvallen, als u het volgende verhaaltje leest.

Zuster Til Lagerberg

CONCOURS

Ik zat in de vijfde klas. Het was het einde van het schooljaar, dus moesten wij proefwerk maken. (Dat heette vroeger concours). Het was niet alleen rekenen en taal, maar onder andere ook godsdienst. Eenmaal per week kregen we godsdienstles van de kapelaan. Het proefwerk van de kapelaan bestond uit allerlei vragen. Een ervan was: Wat is bovennatuurlijke genade? Ik wist het niet en schreef er onder: 'Weet ik niet'!

Toen ik een week later mijn rapport kreeg, stond er onderaan op het rapport: 'Joke had voor godsdienst een twee, maar daar zij altijd haar catechismusvragen goed kende, hebben we er een vijf van gemaakt'.

Het is nu tachtig jaar verder en ik weet er nog geen antwoord op.

Ik ging wel over naar de zesde klas. <

Uit het Bisdomblad 1984

ACTUALITEITEN

Prelude

Ieder jaar wordt er voorafgaand aan de Stichtingsdag op 7 juli bij het graf van Pastoor Heeren (Stichter Congregatie Dochters van Maria en Joseph) en bij Anna Catharina van Hees (de eerste Algemeen Overste) een bloemetje geplant als eerbetoon aan hen.

Zonder Pastoor Heeren, zonder Anne Catharina van Hees en zonder al die zusters die ons zijn voorgedaan en die nu op het kerkhof begraven liggen, zou het niet mogelijk geweest zijn om tot een 190-jarig jubileum te komen. Om die reden is het niet meer dan logisch dat hier - en hier alleen - de feestelijkheden worden ingeleid.

Zuster Vera gaat als initiatiefneemster voor in gebed:

Heer, onze God

Wij danken u voor deze dag.

*Honderdnegentig jaar geleden bracht Pastoor Heeren
met Anna Catharina van Hees de zusters bijeen.*

*Al die jaren hebben velen geprobeerd
Jezus van Nazareth te volgen in het voetspoor
van de Stichter.*

In grote dankbaarheid willen wij dit nu vieren.

*Wij bidden U: Bewaar de goede Geest
in onze Congregatie.*

*Dit vragen wij u door Jezus Christus
die met U leeft in eeuwigheid.*

Amen

(Aansluitend drie Weesgegroetjes)

Na het jaarlijkse ritueel brengen alle zusters een roos naar het graf van de stichter en zingen het 'Lied van de Zoete Moeder', zie de tekst hiernaast.

Deze bijzondere bijeenkomst - voorafgaand aan het feest dat alle zusters te wachten staat -, wordt besloten met een kopje koffie en een plakje cake in het restaurant.

Lied van de Zoete Moeder

1. Lieve Vrouwe, hoor gunstig
onze smekingen aan.

O, Gij kunt op dit feesttij
toch de bede niet versmaen
van de honderden kind'ren
uit de stad, U zoo waard
die Gij, Moeder vol eerbied
om Uw troon ziet geschaard.

2. Sla uw ogen, o liefste
goedertierenste vrouw,
op uw kind'ren, zij bleven
U, o Moeder, getrouw.
Het geloof hunner vaad'ren
hielden z'altoos in eer;
voor uw wonderbeeld knielden
zij vertrouwwol terneer.

3. O Maria, o zoetste
o beminlijkste Maagd,
o, Gij Moeder, wie nimmer
tevergeefs wordt gevraagd.
Wees een schutsvrouw den
bisschop
die uw kind'ren geleidt,
die talenten en krachten
aan uw eer heeft gewijd.

4. O Maria, o zoete
Lieve Vrouw dezer stad,
gij waart altoos haar glorie
en haar dierbaarste schat.
Geef dat z'immer beware
het aloude geloof,
ach gedoog niet, o Moeder,
dat men 't oot haar ontroov'.

Impressies van het Feest

De Congregatie 'Dochters van Maria en Joseph' bestaat 190 jaar. Dat is door de zusters en allen die om hen heen staan, uitbundig gevierd! Vier dagen lang was het feest, niet alleen in het Moederhuis in 's-Hertogenbosch, maar ook bij de zusters in Wonosobo, Indonesië.

Op **7 juli**, als de stad nog aan het ontwaken is, staan de deuren van het Moederhuis al wijd open. De vlag wappert en is er bedrijvigheid alom, om de laatste puntjes op de 'i' te zetten. Bloemisten lopen in en uit, de bakker levert zijn gebakjes af en binnen verkeert iedereen in een lichte staat van opwinding. Zusters feliciteren elkaar, medewerkers feliciteren zusters en iedereen ziet er op z'n mooist uit.

Deze eerste dag is voor de eigen zusters. De zusters die elders in het land wonen, druppelen binnen en worden hartelijk ontvangen door het Bestuur en de directrice van het Moederhuis. Zij hebben inmiddels post gevat bij de voordeur. Het wachten is op de zusters van Sint Jozefoord.

Op twee zusters na zijn alle zusters naar 's-Hertogenbosch gekomen. Heel bijzonder is dat er tien van de zusters uit Indonesië vandaag bij kunnen zijn.

De eucharistieviering wordt geopend met een zuiveringsdans uitgevoerd door Zuster Detta. Zij draagt originele Javaanse feestkleding en danst op blote voeten. De dans is een van oorsprong Javaans ritueel bij een bruiloft waarbij de danseres voor de stoet uittrekt om de juiste weg te vinden, deze schoon te banen en het hart en geest te zuiveren.

Als de eerste tonen klinken is het doodstil in de kapel. Hier zo samen met elkaar te zijn op deze

gedenkwaardige dag met muziek en dans die zo verbindt met Indonesië, ontroert velen. Nadat Zuster Rosa alle zusters welkom heeft geheten wordt de eucharistieviering vervolgd.

De koffie met gebak (ware kunstwerkjes!) wordt opgeluisterd door een samenzang van de Indonesische zusters. Getooid met groene stola's en zichzelf begeleidend op gitaar zingen zij meerdere liedjes, waarvan het 'In Omnibus Charitas' misschien wel het mooiste is. Als klap op de vuurpijl krijgen alle Nederlandse zusters van de Indonesische zusters een houten replica van 'de Zoete Moeder' uitgereikt. Deze houten beeldjes zijn door arme boeren in Indonesië met de hand uit resthout gesneden. >

Eucharistieviering op 7 juli in de kapel van het Moederhuis.

ACTUALITEITEN

28

De lunch vindt plaats in de tent die speciaal hiervoor in de tuin van het Moederhuis is opgezet. Deze tent heeft het woord *tent* een nieuwe dimensie gegeven.

Voorzien van gordijnen, vloerbedekking, kroonluchters, zestien grote ronde tafels gedekt met wit damast en een professionele bar heeft het meer weg van een goed restaurant. Zij het, dat hier nog een groot podium is gebouwd, gewoon over de vijver heen. Aan iedere tafel kunnen acht mensen zitten. De samenstelling is door een tafelschikking bepaald.

Zuster Til heeft ter gelegenheid van deze dag een lied geschreven en dat zal voor aanvang van de lunch worden ingezet. Zuster Gertrudis begeleidt Zuster Til muzikaal (op haar orgel). De bladmuziek blijkt echter plotseling onvindbaar en het lied kan niet gezongen worden. Pastor Martens bidt het Onze Vader voor en dan mag er van de lunch genoten gaan worden.

Een pittige bouillon met cantharellen, daarna heerlijke sandwiches en luxe belegde brood-

jes, waarbij ook een glaasje wijn gedronken kan worden. De bediening bestaat volledig uit eigen personeel. Voor de meeste van hen is serveren geen dagelijkse routine, maar ze doen het alsof ze nooit iets anders gedaan hebben. Door hun outfit zien ze er nog professioneler uit.

De verrassingen blijven komen. Nadat een ieder klaar is met de lunch duikt de verloren gewaande bladmuziek weer op en wordt uit de vijver gevist, zodat Zuster Til en Zuster Gertrudis toch nog hun nummer ten gehore kunnen brengen.

In de middag gaat iedereen weer richting kapel omdat daar de voorstelling 'Het Heilig Vuur' vertoond gaat worden.

In deze voorstelling vatten Adri Bosch en Thérèse Heijne ongelooflijk goed de 190 jaar en het leven van alle zusters samen en hebben dat vertolkt naar een indringend spel dat iedere toehoorder raakt.

Alle liefdewerken van de zusters zitten in dit stuk verweven, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat de zusters ook vrouwen zijn met hun talenten en tekortkomingen.

De zang en het harpspel van Jopie Jonkers en het ballet van Leth vervolmaken deze ontroerende voorstelling.

✱

*Aarzelend pakt een zuster de hand
van een andere zuster*

*Terwijl allen opgaan in de boeiende
voorstelling zie ik twee zusters zitten,
beiden in een rolstoel. Aarzelend pakt de een
de hand van de ander, ze durft niet goed.
Het moment dat die handen elkaar raken,
ontroert me.*

*Het gebaar overspant zichtbaar 190 jaar
van aandacht en mededogen
voor de medemens.*

Ja, deze spiritualiteit moet doorgaan!

✱

Tijd voor een aperitiefje op het terras, want het weer is ons gunstig gezind!

Als iedereen zich wat heeft opgefrist is het tijd voor het diner. Een andere tafelschikking wordt gehanteerd en dus ook andere tafelgenoten dan bij de lunch.

Het diner wordt voorafgegaan door een Indonesische dans, ditmaal uitgevoerd door Zuster Esther.

Het diner is zonder meer niet alledaags en absoluut een feestmaal te noemen.

Niet aan iedereen besteed wellicht, maar de meesten genieten met volle teugen.

Overigens wordt er aan alle tafels gezellig met elkaar gepraat.

Nadat ook de koffie genuttigd is, betreden verschillende mensen het podium.

Er lijkt een officieel tintje toegevoegd te gaan worden aan het koningsmaal, als Zuster Rosa, Zuster Antonie, Zuster Til, mevrouw Schrammeijer, mevrouw Vehmeijer, mevrouw (Inge) Croes-Kwee en de heer (Andries) Molengraaf hun plaatsen hebben ingenomen. Gepresenteerd wordt het boek 'Geroepen en toegewijd', een uitgave speciaal gemaakt ter gelegenheid van het 190-jarig bestaan van de Congregatie DMJ. Heel bijzonder is dat het boek ook in het Indonesisch is vertaald en uitgegeven.

Zuster Til biedt het eerste Nederlandse exemplaar aan Zuster Rosa aan en het eerste Indonesische exemplaar aan Zuster Antonie.

De schrijver de heer (Andries) Molengraaf en de vormgever mevrouw (Inge) Croes-Kwee vertellen het een en ander over de totstandkoming van het boek. Het is een prachtig vormgegeven boek geworden en alle zusters ontvangen een exemplaar.

>

ACTUALITEITEN

Nadat er nog eens vier coupletten worden gezongen van het lied van Zuster Til, wordt het voor de zusters van Sint Jozefoord en de elders wonende zusters tijd om naar huis te gaan. Het uitzwaaien is haast net zo feestelijk als de ontvangst. Iedereen staat op en roept nog naar elkaar. Er wordt gezwaaid tot de laatste auto Papenhulst heeft verlaten. Binnen wordt nog hard gewerkt.

8 Juli gaat wat later van start dan 7 juli. Vandaag zijn de relaties van de Congregatie uitgenodigd. Vanwege het grote aantal mensen dat verwacht wordt is de groep in tweeën gesplitst. Nadat ook zij bij de voordeur verwelkomd zijn, staat er voor hen in hetzij het restaurant, hetzij in de tent koffie en gebak klaar.

De genodigden zijn heel divers. Variërend van de 'Vrienden van de Kapel' tot de accountant en van de bankier tot de plebaan en alles wat daar tussen zit.

En terwijl de eerste groep van de voorstelling 'Het Heilig Vuur' geniet, krijgt de andere groep een optreden van de Indonesische zusters met zang en dans voorgeschoteld. Daarna wisselt men.

Zuster Antonie krijgt uit handen van mevrouw van Kleijsteren (Vrienden van de Kapel) een

'geld boompje' (een Ficus Benjaminus met envelopjes). Een praktische levensboom die het vooral goed doet in Indonesië.

De Vermogensgroep heeft chocolade laten bedrukken met de afbeelding van de 'Levensboom'. Dit zijn slechts wat voorbeelden van de vele attenties die cadeau gedaan werden.

Ook deze gasten ontvangen bij het naar huis gaan ieder het boek: 'Geroepen en toegewijd'. Het eerste exemplaar wordt door Zuster Rosa aangeboden aan mevrouw van Kleijsteren.

10 Juli is voor de familie van de zusters. Vandaag is het nog warmer dan de andere dagen en iedere zoen, hand of aanraking die gegeven wordt, plakt. De juffrouw van de garderobe heeft geen 'klanten' vandaag. Hooguit krijgt ze een tasje in bewaring. Ook de families genieten samen met de zusters van de voorstelling 'Het Heilig Vuur' en het optreden vanuit Indonesië, zij het dat het programma vanwege de hitte (34 graden Celsius) wat is ingekort. Zeer onder de indruk van deze middag en met een boek onder de arm, wordt de familie uitgezwaaid totdat ze uit het zicht verdwenen zijn. Velen van hen moeten nog ver, voordat ze thuis zijn.

Brigitte Lutters

Koffie drinken met de familie.

Mevrouw Beereboom en Zuster Rosa.

Op **11 juli** mag het personeel zich eens fijn laten bedienen door het personeel van Hutten! Prachtig komt de relatie met de zusters, waar zij dagelijks voor zorgen, tot uiting in hun uitdrukkelijke wens dat ook de zusters enkele uren bij dit feest aanwezig zullen zijn. Zo kunnen zij ook aan hun partners laten zien waar en voor wie zij werken.

De zusters zijn dus aanwezig als het cadeau van het personeel aan het Bestuur en de zusters wordt aangeboden: Een grote fotolijst met foto's van het voltallige personeel en een geschreven felicitatie in het midden.

Voor iedere zuster is hier een foto van op kleiner formaat, met binnenin een gedicht van een van de medewerkers.

>

ACTUALITEITEN

32

Er is een gezellige sfeer, na de barbecue houdt Zuster Rosa een toespraak en in groepjes van vijf komen de personeelsleden naar voren en krijgt ieder het jubileumboek en een enveloppe met inhoud.

En daarna barstte het Oranjefeest los, het was immers de avond van de finale Nederland – Spanje! De firma Hutten had gezorgd voor oranje en rood-wit-blauwe sjaals en andere attributen, De stemming zat er zo rond half negen dus al goed in! Menigeen gooide zijn beentjes los op de dansvloer. Het was enig voor ons om als lid van de Heeriaanredactie naar de mensen te kijken, de gezichten spraken boekdelen als er weer eens een bal net naast de paal terecht kwam en niet in het doel. Jammer dat Nederland verloor, het zou een leuke afsluiting van ons feest geweest zijn!

Zuster Veronie Franken

Het familiefeest

Op zaterdag 10 juli jl. was ik (mevrouw (Ineke) Franken-Koekenbier) samen met mijn man, de oudste broer van Zuster Veronie, en een van haar zussen als gast aanwezig op de familiemiddag ter gelegenheid van het 190-jarig bestaan van de Congregatie. Hoewel de uitnodigingskaart al enige informatie verschafte en ook de laatste Heeriaan enkele tipjes van de sluier oplichtte, lieten we ons die middag verrassen met wat de jubileumcommissie voor ons in petto had. En we werden niet teleurgesteld!

Het Heilig Vuur

Het hoogtepunt van de middag vond ik wel de voorstelling 'Het Heilig Vuur', zo prachtig uitgevoerd door de vertellers Adri Bosch en Thérèse Heijne, de zangeres/harpiste Jopie Jonkers, en de twee danseressen van Het Ballet van Leth.

Het verhaal van bijna twee eeuwen lang Congregatie Dochters van Maria en Joseph

werd boeiend en ontroerend uitgebeeld. Het is het verhaal van Pastoor Jacobus Heeren die een huis beschikbaar stelde aan een aantal ongehuwde vrouwen die hij kende vanuit hun zorg voor de hulpbehoevende medemens. Het huis stond aan de Choorstraat in Den Bosch, en de aanvankelijke bedoeling was dat er arme en zieke vrouwen verzorgd zouden worden. Dit initiatief legde de kiem van de Congregatie, die in de loop van de jaren uitgroeide tot wat zij geworden is: een wereldwijd verbreide zustercongregatie.

In 'Het Heilig Vuur' worden enkele persoonlijke verhalen mooi verwoord en uitgebeeld. Enkele zusters herkenden hun eigen verhaal, maar velen zullen zich herkend hebben in het verhaal van de ander.

Het levende bewijs

Mijn schoonzus Veronie werd op haar tiende jaar doof. Voor haar ouders met hun groeiende gezin en beperkte financiële middelen betekende dit, naast het verdriet om hun oudste kind dat plotseling zo gehandicapt raakte, grote zorg voor de toekomst wat betreft onderwijs en verdere ontwikkeling. Op haar lagere school kon zij niet blijven en geld voor bijzonder onderwijs was er niet. Het fijne weet ik er niet van, maar een feit is dat zij na enige tijd geplaatst kon worden in het Instituut voor Doven, waar zij, toevertrouwd aan de zorg van de Zusters van de Choorstraat, verder kon met haar schoolopleiding. Zij volgde er ook een beroepsopleiding, waarmee ze later lerares op hetzelfde Instituut werd. Intussen was ze geïnspireerd geraakt door de Zusters en nam zij het besluit in te treden in de Congregatie. Zij heeft hiermee een prachtige invulling van haar leven gevonden. Ze straalt uit dat ze gelukkig is ondanks haar beperkingen waarmee zij dagelijks wordt geconfronteerd en het isolement dat haar vaak bedreigde, maar zij is het levende bewijs dat leven met een handicap een goed leven kan zijn. Wij als familie

>

ACTUALITEITEN

weten dat zij de congregatie heel dankbaar is voor de kansen die haar geboden zijn. Haar ouders zijn heel lang bang geweest voor vereenzaming op latere leeftijd, wanneer zij er niet meer zouden zijn. Gelukkig is daar geen sprake van, want ook door haar bezigheden van nu staat zij nog volop in het leven.

Gedenkboek

Het prachtige gedenkboek dat ons na afloop werd aangeboden is een blijvende en kostbare herinnering aan deze middag. Ik heb het boek nog niet goed gelezen, maar dat zal zeker nog gebeuren, want bij het doorbladeren heb ik al gezien dat er veel interessante verhalen in staan, die uitnodigen tot lezen. Eerst beloofde ik echter dit stukje voor de Heeriaan te schrijven. En nu maar afwachten of Veronie als lid van het redactieteam het goed genoeg vindt om te plaatsen!

Hoop voor de toekomst

De groep Zusters van de Choorstraat is intussen veel kleiner en ouder geworden. Nieuwe aanwas is lange tijd uitgebleven. De zusters hebben gelukkig mogelijkheden om deskundigen van buiten aan te trekken ter ondersteuning. Veel congregaties maken hier gebruik van. Ik heb elf jaar als secretaresse gewerkt bij een gemeenschap van vrouwelijke religieuzen

en daar heb ik de problemen die gepaard gaan met een ouder wordende congregatie ook gezien, temeer daar die groep zusters minder in getale was.

Met respect hoorden wij over de plannen voor de doorstart van uw congregatie. De vooruitzichten zijn hoopgevend. Ik wens de congregatie van harte toe dat het gaat lukken. <

In memoriam Thérèse Heijne

Het bericht kwam als een bliksem bij ons binnen.

Thérèse, verongelukt in Zambia.

Verbijstering en stilte...

Haar ranke gestalte staat nog steeds op ons netvlies. In de voorstelling Het Heilig Vuur vertelt zij ons in haar blauw azuren kleed van een moeder met zeven dochters. Ze werden uitgestuurd om hun passie te volgen.

Na verloop van vele jaren keerden zij terug naar huis. Allemaal, op één na, die ging tot het eind van de wereld en kwam niet meer terug. Ze werd betreurd en voor haar werd een lege stoel neergezet. En toen werd het stil... héél stil en heel lang.

Wie had kunnen denken dat wij nu allemaal stilstaan bij haar lege stoel?

Onvoorstelbaar.

Thérèse, ze was maar even bij ons, maar de herinnering aan haar blijft voorgoed verbonden aan ons feest, aan de harp, aan de levensdans. Aan het Heilig Vuur.

Zij geloofde in God, die mensen uit het donker haalt.

Dat zij mag wonen in het Heilig Licht.

*Namens de Congregatie Dochters van
Maria en Joseph*

Vincentius achterna

Van 5 t/m 17 juni mochten Zuster Annecatherine, Marie Louise van Daele en ik (Zuster Augusta) een pelgrimstocht maken naar vele plaatsen waar de Heilige Vincentius à Paulo geboren is, priester is gewijd en gewerkt heeft. Pelgrimeren wat is dat?

‘Een pelgrimstocht is een beweging in het leven, een tocht die we hebben te gaan. Het is een uitdrukking van onze christelijke levensloop, een tocht waarin je hoopt dat je levensweg omgezet wordt in een ‘weg ten leven’. In alle religies wordt de pelgrimstocht ervaren als een weg die gegaan wordt om thuis te komen, thuis bij mijn gelouterde ik. De tocht naar buiten kan niet zonder een tocht naar binnen’.

Dit waren gedachten die wij meekregen voordat we aan onze pelgrimage begonnen.

Het nagebouwde geboortehuis van Vincentius.

Na mijn thuiskomst vroeg ik me af wat Vincentius en zijn manier van leven, zijn gedachtegoed, mij te zeggen heeft, ons te zeggen heeft in deze tijd.

Nu, nu onze Congregatie kleiner en kleiner wordt en we nog wonen in twee grotere huizen en met enkelen nog in steden en dorpen ergens in het land.

‘Naar gelang de mens eenzamer en verla-

Vincent Depaul

tener is, zul je langer bij hem blijven. En beschouw dan maar het werk wat de Heer in ons en onze omgeving doet en gedaan heeft, en wees er dankbaar voor’. Dit zijn woorden van Vincentius.

Vincentius is weer meer gaan leven voor mij nu ik hem weer dichterbij heb laten komen en in zijn voetsporen op pelgrimage ben geweest.

Mijn vraag is: wat kan ik daarmee op de dag van vandaag?

Wat opvalt, als je naar de beelden en de foto's van Vincentius kijkt, is het gelaat van deze mens. En het meest opvallend zijn zijn ogen. Op alle afbeeldingen is het al een oudere man met een rustige blik in zijn blije ogen. Toch hebben die ogen veel ellende gezien; hongerigen, zieken en stervenden. Hij zag de gevolgen van oorlogen en de strijd om de macht waar de armen de dupe van werden.

Maar die ogen hebben meer gezien; het is een kijken achter de ellende, of door die ellende heen. Bij Vincent de Paul ziet God eruit zoals Vincent is en werkt. Zijn goedig, meedogend gezicht laat iets doorkomen >

van Gods Gelaat. Dat zal het geheim zijn van die innerlijke rust, vrede en vreugde. 'Om zo goed als God te zijn, moet ik, moet jij herboren,' zingen we ergens in een lied. Dat klinkt mooi zeggen we, maar het zijn ook woorden van Vincentius, er hoeven geen wonderen te gebeuren. 'Heilig worden', zegt hij, 'is helemaal niet moeilijk. Be-man of be-vrouw eenvoudig de plaats die je hebt in Gods heilsplan, daarbinnen word je herboren'.

Onze Congregatie wordt steeds kleiner en de plaats waar wij nu werken of wonen is de plek waar wij de tekenen van de tijd mogen en kunnen verstaan. Wat is het fijn dat er een nieuwe aanzet komt als een antwoord op verlangens van vrouwen naar bezinning en diepgang in hun leven. En zij willen dat samen met anderen. Ook dat is misschien een pelgrimsweg en wij als Congregatie mogen met hen mee lopen zoals zij met ons mee mogen lopen om te zien hoe een weg is gegaan of kan gaan.

Veelal zal het verstaan en het begaan zijn met elkaar liggen in het dichtbij de kleine menselijke zorgen om en met elkaar. De vragen die we hebben, de onzekerheid soms, het verdriet waar we alleen mee denken te zijn. Maar ook om ons heen zien we tekenen van deze tijd waar we aandacht voor zouden kunnen hebben door het bezoeken van een eenzame of zieke, vriendelijkheid voor een zwerver, een vluchteling, een dakloze. In de krant en op de TV hoor je steeds alle problemen waar mensen mee te kampen krijgen in deze crisistijd. Het verlies van banen, het korten op inkomens, de verliezen van banken, de te hoge hypotheeken waardoor mensen in de schulden terecht komen. En niemand wil laten zien dat het minder moet in hun gezin, men tracht het hoofd fier recht op te houden terwijl diepe zorgen hen omringen.

Louise de Marillac

En we mogen ook de oorlogen en natuurrampen niet vergeten, overal altijd nog slachtoffers van geweld en terreur. Het mag niet alleen blijven bij horen van dit alles, we kunnen er misschien ook wel iets aan doen. En altijd komt dan weer de vraag: wát doe je eraan, ermee, ervoor?

Als daadkracht ons ontbreekt voor mensen verder weg, mogen zij altijd weer rekenen op ons gebed, een biddend legioen is sterk en krachtig.

Wanneer we het levensverhaal van Vincentius nog eens lezen, dan komt hij weer tot leven en kunnen we kennis nemen van zijn strijd en onmacht wanneer hij mensen tegen komt die in armoede en met veel ziektes moeten leven. 'De armen hebben alle recht op respect en dienstbetoon. In zijn ogen ontvangt de arme geen gunst, hij heeft recht van spreken ja zelfs van eisen, zegt Vincentius'.

Als wij het goed hebben, als we vandaag zo

gelukkig zijn met en om elkaar, dan is dat een rijkdom om uit te delen, dan bidden we dat God ons genade mag geven om onze harten mild te stemmen ten opzichte van degenen die lijden. Hij moge ons doen inzien dat we, als we mensen helpen, niet aan barmhartigheid doen, maar aan gerechtigheid, dat we

slechts geven wat we ook maar gekregen hebben.

Uiteindelijk gaat het niet om wat we kunnen doen of geven, het gaat wel om een hart in de samenleving te zijn.

En wij roepen de voorspraak in van Vincentius:

*Heilige Vincentius, gij hebt zoveel ongelukkigen bijgestaan,
zoveel verlaten kinderen opgenomen,
zoveel mannen en vrouwen bijeen gebracht
om zich te bekommeren om de meest noodlijdenden.
Geheel uw leven hebt gij gewijd aan vele armen en verlatenen.
Heilige Vincentius,
Ook vandaag is er nog zoveel ellende,
zijn er
zoveel armen, uitgestotenen en wanhopigen,
veel kinderen zijn alleen achter gelaten
worden uitgebuit door machtigen of misbruikt.
Zoveel daklozen, zwervers en aids-patiënten.
Bid voor hen allen,
Help ons om ons hart open te zetten
voor zoveel menselijke nood.
Leer ons delen, leer ons geven van onze overvloed.
Wees een voorspraak voor wie hun leven willen toewijden
aan de zorg voor allen die in de marge worden achter gelaten.
Bid voor ons en voor nieuwe werkers in de wijngaard.
Amen.*

Bidden zonder woorden

Niet iedereen vindt een icoon mooi, maar daar gaat het niet om. Het gaat bij iconen schrijven, - zoals het traditioneel wordt genoemd -, om degene die is afgebeeld, Jezus, Maria, Heiligen.

Een icoon is een uniek liturgisch voorwerp: je kunt ermee bidden. Meer dan met andere religieuze kunst. Een willekeurig plaatje van een madonna bereikt niet hetzelfde effect als een icoon, mijn inziens. Maria moet namelijk wel lijken op de portretten die al eeuwen door de kerk geadopteerd en gekoesterd zijn.

Een icoon is een gebed en een icoon schrijven is bidden. Bidden is je richten tot God.

‘Waar een of meer in mijn naam aanwezig zijn, daar ben ik’, zegt Jezus in het Mattheüs evangelie.

Iconen schilderen is bidden zonder woorden. Je merkt dat ook aan de manier waarop je bezig bent.

De Heiligen of gebeurtenissen op die icoon staan allemaal in relatie tot Christus. Niet de icoon als materiaal wordt aanbeden, maar dat waar de icoon naar verwijst.

In het Oude Testament was God aanwezig in vuur – wind, in ontastbare elementen. Iconen zijn stoffelijk. Nu kunnen we de houten iconen aanraken en/of kussen. Ze verbeelden God op aarde, bij ons is Christus mens geworden.

Als je iconen in huis hebt hangen, word je telkens herinnerd aan de verbondenheid met Christus. Daarmee wordt Christus betrokken bij je dagelijks leven.

‘Een icoon houdt op een icoon te zijn, zodra je met de iconentraditie breekt’.

We schilderen laag voor laag en werken van donker naar licht. Vanuit de iconen gaat daarvoor een goddelijk licht uit.

Als ik een Heilige nog niet ken, lees ik eerst over hem of haar voordat ik begin met schilderen. Een deel uit het iconengebied luidt: ‘Bestuur mijn handen, opdat ik op waardige en volkome wijze Uw beeltenis kan afbeelden’.

Iconen schilderen (of schrijven) is een toegewijde bezigheid: ‘Je draagt het icoon en je gebeden op’.

Iconen zijn dus meer dan zomaar een versiering.

Zij zijn als het ware een ‘venster op de hemel’. <

Zuster Leonie Rabou

Een knipoog van de Schepper

In het prachtige meditatieboek van Jurjen Beumer staat een verhaal over de regenboog. Hij vertelt dat het hier pas echt wat wordt met ons en deze wereld als er kleuren in gaan meespelen.

‘Daarom wordt er na de zondvloed een brug gespannen tussen hemel en aarde. Alle kleuren en kleurcombinaties die we kennen zijn terug te vinden in de regenboog. Deze boog is als het ware de troostrijke knipoog van de Schepper. De hemel omarmt de aarde. Om ons te bemoeiden en uit te dagen tot gerechtigheid. Deze mooie boog herinnert ons aan de zonzijde van het bestaan. Want liefde, zo zegt hij, moet je bevechten op liefdeloosheid. Dat is de gang van onze geschiedenis’. Diezelfde regenboog wordt soms omschreven als het opnieuw eren van het heilige in jezelf.

Bron: ‘Als de dag ontwaakt; De kleur van het leven in woord en beeld’ door Jurjen Beumer en Ton Schulten.

Als ik terugkijk op onze grandioze feestdag van 7 juli, op ons 190-jarig bestaan, dan zou ik die dag willen verbinden met deze regenboog. Want die dag voelde als een eerbe-

toon aan de Congregatie, aan de voorbije periode, aan onszelf en aan iedereen die het feest meevierde. Het beste werd naar boven gebracht. Het voelde alsof er een grote kleurige regenboog stond boven de tent in de tuin.

Niet zomaar een tent. Nee, een heel grote, sierlijke, witte tent. Een tent die een grote vijver én een mooie boom in zich verborg.

In de vroege morgen ploften de planken een voor een in de tuin. En in de late avond stond er een tent onder de sterrenhemel in de schaduw van de Sint Jan. Een feestelijke ruimte die veel weg had van een glazen huis. Een huis met vele mooie doorkijkjes naar het juweel van onze tuin, die zich met al haar bloemenpracht naar binnen spiegelde.

Al een feest op zich!

‘Breek uw tent op, ga op reis, naar het land dat ik u wijs’, zong het in mijn hoofd. Want een halve eeuw geleden, heb ik hier mijn tent opgeslagen. En het bleek geen glazen huis te zijn! Al meer dan vijftig jaar spelen kleuren een belangrijke rol in mijn leven. Ze zijn er niet uit weg te denken.

Er stond een regenboog over deze dagen. Een boog met een spanningswijdte van 1820

naar die gedenkwaardige dag van 7 juli 2010. Al wat ertussen zat was kleur. De kleuren van het innerlijke landschap.

Alle kleurrijke persoonlijkheden, medezusters, alle Dochters van Maria en Joseph, alle liefdewerken door hen kleur gegeven.

En tegelijkertijd verscheen er die andere regenboog. Hij had zijn oorsprong in de Gordel van Smaragd, en zette hier zijn voet aan de grond. Een liefdevolle luchtbrug naar ons toe.

Het opnieuw eren van het heilige in jezelf.

Je werd weer even teruggebracht naar het moment van je roeping en naar alle momenten rondom het heilig vuur in jezelf.

Tien kleurige dochters uit Indonesië die voor het feest begon, hier binnenkwamen en in onze meditatie ruimte als witte vliners neerstreken in de kleine bidkapel. Tien energieke, jonge vrouwen die hun rituele dansen uitvoerden om de viering te openen.

Die zongen in hun kleurige habijten, prachtige bloemen schikten en daarmee twee werelden bij elkaar brachten. Een tweede regenboog die zich met de eerste samenvoegde.

Regenbogen worden omschreven als het opnieuw eren van het heilige in jezelf...

In de prachtige voorstelling van Het Heilig Vuur, werd dat heilige naar buiten gebracht. Er was eens een Moeder aan het begin van onze geschiedenis. Ze zat dicht bij het vuur en had een groothandel in liefde. Ze had zeven dochters die allemaal op pad gingen. Ze liepen het vuur uit hun sloffen om hun passie vorm te geven in de verschillende liefdewerken. Daarbij geplaagd door drie kleine bekende duiveltjes: Warregeest, (ik was niks, ik ben niks, ik word niks...) Stokebrand en Mierenzoet. Na veertig jaar kwamen de dochters weer naar huis om hun levensverhaal met hun moeder te delen. Eén dochter kwam niet meer terug. Er kwam een lege stoel voor in de plaats. De harp, het ballet en de liederen droegen samen het geheim dat met hen mee reisde.

7 Juli, stichtingsdag; het 190-jarig bestaan. Een historische dag om nooit te vergeten. Als ik er op terugkijk denk ik, wat heb ik ervan - behalve alle ervaringen van die dag - mee naar huis genomen? Ik denk, een bundel blijdschap! vermengd met dankbaarheid. Hij ligt hier voor me, die bundel. Ik zal hem even uitpakken. Dit is het schattige houten beeldje van onze Indonesische zusters. Het beeldje van de Zoete Moeder.

Dan de Eucharistieviering met de prachtig versierde kapel, de aanwezigheid van bijna alle zusters van Indonesië. De dansen van onze zusters en al wat deze viering mooi maakte aan gedachten en gebeden. De bloemenpracht overal, zowel binnen als buiten. De voordracht van het Heilig Vuur, een meesterstuk, subliem, kwaliteit en klasse! En dan het gedenkboek: 'Geroepen en toegewijd'. Een kostbaar en duurzaam ge-

schenk. Een blijvende herinnering aan dit grote feest.

Veel werk is er verricht. Een onzichtbaar netwerk werd even zichtbaar. Bij de voorbereiding namen twee nieuwe beelden alvast een voorschot op het feest en verschenen op de muur in het atrium. De heilige Vincentius, vader van de armen. En de heilige Johannes met de arend. Een heilige die wars is van alle kortzichtigheid. Een man met arendsogen, die met een helikopterview de wereld bekijkt. Twee mooie wachters bij dit feest. Er is veel werk verzet, toekomstgericht. Wij zijn een voortgaande geschiedenis. Er is een nieuwe website waar onze visie wordt verspreid. De Heeriaan kreeg een nieuw jasje. Er is een 'huis' in aanbouw, 'Het Huis voor Spiritualiteit'. Het Heilig Vuur blijft branden. Want iedere tijd ondergaat Zijn genade. En zon en regen maken samen de regenboog.

Laten wij hopen en vertrouwen, dat van tijd tot tijd de Schepper ons met een knipoog begroet! <

Zuster Lisette Swanenberg

Mariadevotie

Toen ik (Zuster Paula Pijnaker) fietsend het woonwagencentrum opreed, zag ik haar al staan, boven op een tafeltje in de zon. Haar mantel viel me het eerste op. Zo helder blauw, ja korenblauw. Haar kleed was sneeuwwit en haar gelaat was mooi egaal roze.

Bij het tafeltje scharrelde opoe wat rond, de honden steeds in haar buurt, hopend op iets eetbaars. Ze zijn gewend overal de restjes op te eten.

Toen opoe mij zag, vroeg ze onmiddellijk: 'Hoe vind je het, het beeld van Maria?' 'Prachtig,' zei ik, met veel overtuiging. 'Heb je haar zelf opgeschilderd?' Opoe keek me vol trots aan. 'Ja,' zei ze, 'en nu staat ze in de zon te drogen. Als ze helemaal droog is ga ik haar lakken, zodat ze mooi gaat glimmen. En als dat klaar is ga ik de binnenkant van de grot lichtblauw schilderen, dan zie je haar nog beter.'

Zuster Paula op kraambezoek.

Op het woonwagencentrum staat een grote grot ter ere van Maria. De bewoners hebben een bijzondere verering voor haar. Er staan ook altijd bloemen of een bloeiend plantje in de grot. Rondom de grot hangen kerstlichtjes en die gaan 's avonds aan. De bewoners komen nooit in de kerk, alleen als er een kindje gedoopt moet worden, want het doopsel is voor hen heel belangrijk. En liefst zo vlug mogelijk. Dat geeft hen een veilig gevoel. De bewoners gaan wel vaak naar een Maria-kapel in Limburg. Daar komen veel woonwagengewoners samen. Ze bidden en zingen daar op hun manier. Ze hebben ook hun eigen muziek. Hun smaak is anders dan wij gewend zijn. Als er iemand ernstig ziek is, gaan ze daar een kaars opsteken. Maria staat dicht bij hen. God is ver weg. 'God houdt niet zo van ons,' zeiden enkele vrouwen tegen mij. 'Hij laat allerlei ziektes over ons komen, vooral die enge ziekte'. Ze nemen het woord kanker niet in de mond. Het is overigens wel opvallend dat deze ziekte veel bij hun families voorkomt.

Ondertussen heeft opoe de koffie voor mij ingeschonken. Alles zit er al in. Opoe roert met haar lepeltje mijn koffie. Ze gebruiken altijd maar één lepeltje en dat gaat van het ene kopje naar de andere, ook naar die van de vrouwen die erbij zijn komen zitten. Gewoonlijk ga ik naar alle wagens apart, zodat ieder zijn/haar eigen verhaal kan vertellen. Een van de vrouwen vroeg mij of ik misschien een rozenkrans voor haar had. Haar zus op het andere woonwagencentrum had die 'enge ziekte' en moest geopereerd

Zuster Paula met Henneske.

dicht bij ons, want daar hebt u altijd zelf mee gebeden.'

Een van de kinderen vroeg een rozenkrans voor op haar brommer. Dat vond ze leuk! Ik zei haar dat ik dat niet zo'n goed idee vond. De mannen daarentegen hebben andere interesses. Ze gaan wel mee naar de kapel in Limburg, maar dan om een grote kaars aan te steken, als er iets bijzonders aan de hand is. En opa gaat er soms alleen naar toe om voor de kleinkinderen te bidden.

De bewoners van het woonwagencentrum vormen een hechte gemeenschap. Ze komen voor elkaar op als het nodig is en delen hun hele hebben en houden met elkaar, ondanks de meningsverschillen die ze soms met elkaar hebben. Die worden meestal snel en duidelijk opgelost.

Het leven en werken van deze mensen wordt in het algemeen niet juist beoordeeld. Ze worden vaak met de vinger nagewezen. Maar als je hen beter leert kennen, ontdek je hun mooie, menselijke en sociale kanten en ga je waardering voor hen voelen.

Dat is mijn ervaring. <

Zuster Paula Pijnaker

worden. De andere vrouwen wilden eigenlijk ook wel een rozenkrans. Dan bid je tot Maria, en die luistert naar ons.

Maar wij bidden de rozenkrans op onze eigen manier. We praten in onze eigen taal met haar. Niet zoals de burgers in de kerk.

Op mijn verzoek kreeg ik van verschillende zusters een rozenkrans, die ik bij mijn volgend bezoek uit kon delen.

Nu kunnen we er echt mee bidden, vonden ze. Een week later zag ik tot mijn stomme verbazing mijn rozenkrans in een wagen hangen. 'Ja', zei ze tegen mij, 'dan bent u

De HEMA in het klein

35 Jaar geleden kwam ik (Zuster Ansfrida Kreté) in Sint Jozefoord om met de zusters handenarbeid te doen. Het was voor mij een grote overgang, nadat ik als groepsleidster jarenlang en met veel plezier gewerkt had in Instituut Sint Marie in Eindhoven.

Zuster Ansfrida in haar winkeltje.

Mijn arbeid werd verplaatst naar Sint Jozefoord, waar ik ook ging wonen. Ik had er veel zin in en toch was het ook erg wennen, ik moest in Sint Jozefoord 'thuis komen'. Met een kleine groep zusters ben ik met het handwerken begonnen in de hobbyzaal; een ruimte achter de Oranjezaal. Elke dag ging ik naar de groepen om te kijken of de zusters mee wilden naar de hobbyzaal. De handwerk-groep bestond uiteindelijk uit twintig zusters. We maakten mooie spullen waar je ook iets mee kon doen. De zusters konden hetgeen ze hadden gemaakt zelf ophangen, gebruiken of cadeau doen. In de vitrine in de hal werden zelfgemaakte spullen geplaatst voor de verkoop. Als ik de spullen in de ochtend in de vitrine had gezet, waren ze in de middag

vaak allemaal al verkocht. Het was allemaal verijnd handwerk. Hier was veel vraag naar. We maakten kunstwerken van pitjes, zaadjes op plankjes, een soort mozaïek. Daar maakten we zelf zwarte lijstjes om en dan werden het een soort schilderijen. De kunstwerken werden in de zaal tentoongesteld. Ook maakten we poppetjes, tafelkleden, kussens en spreien. De zusters werden steeds ouder. Zij konden niet allemaal meer naar de hobbyzaal komen. Ik ging dan met de zusters handwerken in de huiskamers van de zorgafdelingen. Daar kwam veel bij kijken. Ik zorgde dat alle zusters een eigen tas kregen met hun werkjes en de benodigde materialen erin. Ook de verzorging hielp mee bij het handwerken.

Zuster Martine Michielsen had een klein winkeltje op zolder. Voor de oudere zusters was het winkeltje op zolder moeilijk te bereiken. Er is toen besloten dat het winkeltje zou worden verplaatst naast de receptie. Zuster Martine Michielsen vroeg mij haar te helpen met het winkeltje. Ik kreeg de taak om de inkopen te doen. Zo ging ik voor het winkeltje één à twee keer per maand op pad met mijn Fiatje 600 om van alles in te slaan. Op een gegeven moment ben ik naast het doen van de inkopen ook zelf in het winkeltje gaan staan. Ik vond het leuk en gezellig. Wel moest ik mijn tijd goed verdelen tussen de hobbyzaal en het winkeltje.

Op den duur werd het winkeltje te klein bij de receptie. Omdat de zusters ouder werden konden ze niet meer naar de hobbyzaal komen. De hobbyzaal was te groot geworden voor de kleine groep en leeg laten staan was ook niet goed. Gelukkig was er naast de hobbyzaal nog een kleine ruimte waar de zusters verder konden met handwerken. De winkel ging verhuizen naar de hobbyzaal. Het was veel ruimer en zo konden de zusters in een rolstoel of met een rollator ook komen winkelen. Er kwam veel bij kijken om de winkel draaiende te houden. Het was net de Hema in het klein. De zusters konden voor van alles in de winkel terecht.

Zuster Ansfrida nu.

Zuster Ansfrida in haar Fiatje 600.

Ze konden er borduurzijde, handwerkspullen, schoensmeer, schoenlepels, shampoo, haarlak, zeep en crèmespoeling kopen. Ook waren er leuke cadeautjes te vinden voor bezoek. De verkoop liep heel goed omdat alles net wat goedkoper was dan in de winkels in het dorp en wij het assortiment aanpasten aan de behoeften van de zusters. Het winkeltje was officieel drie keer per week open maar als iemand echt iets nodig had dan kon dat en ging de winkel tussendoor open.

Ik merkte dat voor mij het werk voor het winkeltje zwaarder ging worden. De leeftijd ging meespelen. Maar omdat ik het met zoveel plezier deed viel het niet mee om een moment te kiezen om afscheid van dit werk te nemen. Gelukkig had ik vernomen dat er in de toekomst een nieuwe winkel kwam. Toen heb ik mijn besluit genomen om wanneer de winkel wordt verplaatst er mee te stoppen. En zo is het ook gegaan. Ik heb mijn werk voor het winkeltje losgelaten.

Maar wat nu? Ik probeer eerst een beetje bij te komen. Ik merk dat er nu weer ruimte komt om andere dingen te doen, want ik wil graag dienstbaar blijven voor anderen die hulp nodig hebben, anderen een helpende hand blijven toesteken zolang ik kan. <

Zuster Ansfrida Kreté

GEDICHT ZUSTER BEATRIJS

Dit gedicht is bedoeld als een welkom aan mevrouw Pellikaan en mevrouw Van der Veer, als begeleidsters van ons, de Zusters van de Choorstraat.

*Toen het nog in het klooster was
als in de oude tijd,
in ieder huis een Overste
die zorgt, bestuurt en leidt,
die het kasboek en het huishoudgeld
vakkundig kon beheren
en alle kwade invloed
uit het goede huis kon weren.*

*Helaas, de jaren gaan voorbij
er volgen andere tijden
en nieuwe vormen van bestuur.
Het was niet te vermijden.*

*Een klein convent met zelfbestuur
werd spoedig een gegeven,
beleving van het ideaal,
dat was het edele streven.*

*Een nieuwe wijze van bestaan
zo wilde men beginnen,
op elk probleem daarmee verwant
moest men zich diep bezinnen.*

*De eerste vorming naar de top
van het grote ideaal
door een beproefde religieus,
dat was een nieuw verhaal.*

*De leidster van elk oud convent
werd van haar taak ontheven,
door velen dankbaar blij aanvaard
nu zonder zorg te leven.*

*De leden van het Hoofdbestuur
der dierbare Congregatie
bespraken met bezorgd gezicht
de nieuwe situatie.*

*Stond elke oude Overste
nu dankbaar aan de kant,
zo voelde men behoefte
aan een goede remplacant*

*Naar zulk een kostbaar vroom persoon
begon een bedetocht.
en hoort nu, hoe bijzonder.
Het is een bijna-wonder.*

*Want.....
Een edele dame, jong en sterk,
die zocht naar een gedegen werk.
Na studie en sollicitatie
vond zij het bij de Congregatie.*

*En dat Bestuur, zo vroom en wijs,
ging echt niet over één nacht ijs.
Zij vroegen haar vaak op bezoek
en eisten een degelijk onderzoek
naar haar antecedenten.
En een college van het beleid
dat regelde ook de centen.*

*Alvorens hiermee te beginnen
moest men zich op 't probleem bezinnen.
Wat was de vraag? Wat wilde men bereiken?
Een kundig begeleidster van de Choorstraatzusters.*

*Daar kwam wel wat bij kijken!
Toch dacht men:
't Kan toch niet moeilijk zijn;
het ligt toch in de religieuze lijn.*

*Na slapeloze nachten en veel prakkiseren
kwam een geschikte titel om haar te vereren.
En dit werd gauw door iedereen geweten:
De 'moeder' van de Choorstraatzusters mag ze heten.*

Zuster Beatrijs Leermakers

Zoeken naar de bron

Meditatie is een gebedsvorm waarbij je verzinkt in het element van de godheid. Er is geen taal voor deze ervaring van het Mysterie. Daarom zoeken wij naar beelden uit onze aardse, geschapen werkelijkheid, om aan te geven wat we zoeken en voelen. Van de bijbel zegt men dat hij is geschreven in de tweede taal, in poëzie, beelden en gelijkenissen, die de tweede of diepste, eerste en laatste werkelijkheid weergeven.

48

Een beeld dat dikwijls gebruikt wordt om de verbinding aan te duiden met de diepste werkelijkheid is de bron. De bron welt op uit een onzichtbare diepte. Het water komt overal vandaan. Het is als damp uit de zeeën en de aarde opgestegen, als regen of sneeuw neergedaald, het heeft zijn weg gezocht over de hellingen en is in de grond verzonken. Daar heeft het fijne aderen gevonden en een weg omhoog waardoor het opwelt als bron.

Hoe diep is de bron? Oneindig. Niet te peilen. Vanwaar komt het water? Van overal. Uit de hemel, uit de aarde, uit de fijne aderen van de grond. Ach, vraag mij niet vanwaar het water komt, maar laat mij drinken. Hoe diep is God? Niet te zeggen, niet te vatten, niet te vinden. Alleen in de bron welt hij op en kan ik zijn water putten. Ik daal af en zet mij neer aan de plek waar de bron is. Ik noem die plek mijn ziel. Want daar voel ik, ervaar ik, put ik mijn liefde, mijn talenten, mijn wezen, mijn menszijn. Daar huil ik en lach ik en daar stroomt ook de onderaardse rivier die mij verbindt met iets dat veel groter is dan ikzelf: de eenheid, de Ene, waarin al het andere is vervat, de mensen, de dieren en de dingen, de aarde en de kosmos en tenslotte de oceaan waaruit de regen is opgestegen en waarin het water uitstroomt, het element van God zelf, de Ziel aller zielen. Van de bron drinken betekent de goddelijke liefdesenergie laten stromen door mijzelf. De bron is een krachtbron die door mij heen

gaat en mij voedt met de energie van de liefde. Die ook mijzelf tot een bron maakt voor anderen en mij doet uitstromen in de wereld, als levend water.

In het gebed richten wij ons tot God. In de meditatie laten wij ons in God verzinken. Het richten is altijd een vast punt vinden voor de Onvindbare, een naam zoeken voor de Onnoembare. In de meditatie valt het richten en het noemen weg. Want daar is de goddelijke Werkelijkheid overal, zoals het water overal is. Je laat je vallen, je laat jezelf bij wijze van spreken opgaan in het water. Op bezoek bij een oude pater, pater Paschalis, zag ik een jampotje gevuld met water op de schoorsteenmantel staan. In dat water dreef een sponsje. Paschalis wees op dat potje en zei: 'Zoals die spons is doordrenkt met het water, zo wil ik doordrenkt zijn van God'.

Niemand heeft ooit God gezien. Eckehart zegt: Dit is het begin van alle kennis: dat wij niets weten van God. Hij is noch hier, noch daar, hij is niet boven de werkelijkheid noch de grond van de werkelijkheid. Hij draagt ons niet, hij is ons einddoel niet. God is dus eigenlijk een soort niets. Een leegte. Maar wat moet je met een leegte? Eckehart wijst op onze ziel. Ziel is ook een heleboel dingen niet. Ziel is niet geest, niet verstand, niet je voorstellingsvermogen. Maar ziel, dat is je hele eigen innerlijkheid. En die

ziel moet al het weten en alle beelden opgeven om zich met God te kunnen verenigen. In God, de Ene, moeten wij eeuwig verzinken van iets tot niets.

Ook wij moeten dus leeg worden om één te worden met de leegte van God. Dat is toch eigenlijk ondenkbaar! Om aan ons verlangen naar de Eeuwige te voldoen moeten wij niets worden om ons te verenigen met niets!

Daarom wil ik mij nu een moment bezighouden met mijn eigen ziel. Waar zit die? Kan iemand mij dat zeggen? Je hart, je hoofd en je maag en darmen kun je aanwijzen, maar niet je ziel. Toch kun je je ziel voelen als een aanwezigheid. Je grijpt bijvoorbeeld naar je lichaam als je schrikt of iets heel emotioneels beleeft. Soms naar je hoofd, soms naar je hart, dikwijls naar het midden van je lichaam (waar ook de aansluiting van je zonnevlecht zit). Ergens in je zit dus de aansluiting van je gevoel met je ziel. Dat is omdat in je onzichtbare ziel toch je hele innerlijkheid verblijf houdt.

Ook je liefde woont daar. Wat is liefde? Ook liefde zie je niet. Je ziet alleen haar tekenen. Je kunt de liefde niet zien lopen of aan komen vliegen als een vogel. Je kunt wel aan iemand zien dat hij vervuld is van liefde; je ziet het aan haar ogen, je merkt het aan zijn handelen. Maar de liefde is niet een hersencel of een hartkamer of zoiets. De liefde is materieel en organisch gezien leeg. Maar daardoor kan ze ook overal binnenvloeien. Ze kan wuiven als het graan in de wind, ze kan in je zingen als een vogel. De liefde kan zich verenigen met het gemoed van een ander. Ze kan, zo leeg als ze is, zich voeden aan de leegte van God. Wat leeg lijkt is dan volheid. Mijn hart is vol liefde, kun je zeggen. O ja? Niets dan weefsel en bloed! En toch weet je dat je hart ook vol is van iets anders. Vol van je ziel, van je overlopende genegenheid.

Zo is ook God vol; vol van mededogen. De leegte is het bekken voor de volheid. En wat er gebeurt in de meditatie is dat je jouw eigen leegte laat verzinken in die van God. Dat je je als een spons laat doordrenken van de liefde; dat je drinkt aan de bron, diep in jezelf. 'Je ziel bidt altijd', zei een rabbi eens. Als je stil en roerloos wordt, kun je ontdekken hoe je ziel altijd van alles aan God vertelt. Maar als je helemaal leeg wordt, kun je horen hoe God zelf tot je spreekt in je innerlijk, geluidloos. Als je dan terugkeert van bij de bron zul je het ontdekken. Je bent veranderd, opener geworden, met meer begrip voor anderen. Misschien maar een klein beetje, nog onmerkbaar. Maar de bron is geduldig, de liefde ook. <

Mevrouw (Catharina) Visser

49

Catharina Visser (1932) is schrijfster en lid van de groep DABAR. Van haar verscheen een reeks boeken, vooral over spiritualiteit. Zij hield lezingen en begeleidde bezinningsdagen, vooral voor vrouwelijke religieuzen.

Zuster Lies Hassink

Geboren op
12 oktober 1918
te Amsterdam.

Overleden in het
Jeroen Bosch ziekenhuis
te 's-Hertogenbosch
op 15 juni 2010.
Zij was 68 jaar onze
medezuster.

Velen van u hebben hun eigen mooie herinneringen aan Zuster Lies, waaraan ik niets behoef toe te voegen. Toch wil ik graag haar levensverhaal en wie zij was voor u beschrijven. Hoewel over ieders leven een boek te schrijven valt, zal ik mij uiteraard moeten beperken.

Zuster Lies komt uit een diep godsdienstig gezin, waar zelfs in die tijd al, geen franjes toegevoegd werden aan een gelovige levenshouding. Ook was er in het gezin enorme sociale bewogenheid en gezellige gastvrijheid. Natuurlijk ontbrak er ook geen humor, mede door Zuster Lies.

De lagere school en de Mulo heeft zij gevolgd in de Sint Johanneschool te Amsterdam. Daarna heeft zij haar opleiding voor onderwijzeres gevolgd op de kweekschool Concordia in Den Bosch en is zij op 18-jarige leeftijd hiervoor geslaagd.

Bovengenoemde scholen behoorden tot onze Congregatie. Onze medezusters en andere leerkrachten hebben daar enorm goed onderwijs gegeven. Graag wil ik dit ook hierbij memoreren.

Wanneer precies haar roeping tot het kloosterleven zich is gaan ontwikkelen, is natuurlijk nooit precies terug te halen. Wel heeft een spreuk in de kinderkapel in ons Moederhuis, tijdens haar kweekschoolopleiding, indruk op haar gemaakt. Die spreuk luidde: 'Mijn kind geef mij Uw hart'. Maar om er zeker van te zijn, dat die 'roep' niet samenhang met haar opleidingen bij zusters, wilde zij de mogelijkheid van een andere levenswijze dan een kloosterleven niet uitsluiten. Voor haar intrede heeft zij meerdere jaren les gegeven. Onder andere op een jongensschool in Amsterdam. Zij ging ook dansles volgen enzovoorts. Door niemand heeft zij zich laten beïnvloeden bij het maken van haar keuze, want niemand wist, dat zij daarmee bezig was. Uiteraard stond zij daaromtrent wel in contact met een parochiepriester, want steeds weer bemerkte zij, niet te kunnen ontkomen aan die roeping tot het kloosterleven. Zij is, na een bewuste keuze, in onze Congregatie ingetreden op 27 december 1941 en voor eeuwig geprofest op 29 juni 1946. Haar leven heeft zij op 15 juni 2010 in trouw aan haar roeping vredig voltooid. Ik ben ervan overtuigd te mogen zeggen: 'God zag, dat het goed was'.

Gedurende haar leven heeft zij zich bijzonder ingezet voor haar taak als onderwijzeres. In haar laatste functie bij het onderwijs was zij directrice van huishoudschool L.I.A. te Beverwijk. Zij wist de vele leerkrachten en andere medewerkers tot een hecht

team te krijgen, hetgeen leidde tot een enorm goede sfeer in de school. Dit kwam de leerlingen vanzelfsprekend ook ten goede. Een oud-docente schreef bij de condoleance het volgende, hetgeen ik hierbij graag wil citeren: *'Aan het leven van onze Zuster François (Zuster Lies red.) is een einde gekomen. Louter goede herinneringen bewaar ik aan haar. Denkend aan de opbouw van de school L.I.A. die zij talentvol realiseerde 'werk van een topvrouw'. Het devies: 'liefde in alles', leefde zij ons voor, waarmee zij een geweldige teamgeest creëerde. Dankbaar ben ik, dat ik onder haar leiding heb mogen werken'.*

Zuster Lies

Haar betrokkenheid bij de Congregatie, de familie en vele andere relaties is altijd heel groot geweest. Velen hebben ook genoten van haar humor en van haar toneeltalent. Ook hebben velen goede herinneringen aan haar gastvrijheid. Pijn en lijden zijn haar echter tijdens haar leven niet bespaard gebleven.

Graag had zij steeds aanwezig willen zijn bij de Eucharistievieringen en andere gebedsdiensten in de kapel en bij de gezellige samenkomsten met de zusters, maar haar gezondheid liet dat steeds minder toe. Wel volgde zij dan graag de diensten vanuit de kapel via de televisie en het omroepsysteem. Tijdens de meditatie op haar kamer nam zij dikwijls een boek van Anselm Grün en liet zich daardoor graag inspireren. De beëindiging van haar leven is een getuigenis geworden van haar diep gelovig leven.

Met volle overgave heeft zij het Sacrament van de zieken ontvangen en heeft zij haar leven voltooid vol innerlijke vrede.

Moge Zuster Lies zo in onze herinnering voortleven.

Zuster Ina Hassink (Zus en medezuster)

De huishoudschool in Beverwijk.

Zuster Cornelina van der Meijden

52

Geboren op
13 juni 1909 te Boxtel.
Overleden in
Sint Jozefoord te Nuland
op 17 juli 2010.
Zij was 76 jaar onze
medezuster.

Ze was jaren een lieve, blijde en goede medezuster van ons. Ze was een echte 'Dochter van Maria en Joseph'. Ze stierf op een zaterdag (Mariadag) en op een woensdag, (de dag van de Heilige Joseph) is ze begraven. Zó heeft ze dat gewild en zó is het ook gebeurd.

Ze zou graag met kinderen gewerkt hebben. Dat was ze gewend, want ze had voor een groot gezin gezorgd. Maar dat ging niet door. Ook deze teleurstelling gaf ze een plaats in haar leven. Ze kreeg wel de zorg voor de dienstmeisjes. Als ze nieuwe meisjes moest hebben, werd Sint Joseph aangeroepen want die moest zorgen voor heel goed personeel en volgens haar luisterde hij altijd.

Ze vertelde dat ze voor haar intrede, samen met haar nichtje (de latere Zuster Marina) een retraite wilde houden om zich goed voor te bereiden op het kloosterleven.

De eerste dag bemerkten ze echter dat ze niet goed hadden gekeken in de folder, want de retraite was bedoeld voor meisjes die in het huwelijk willen treden.

Ze zijn toen maar vertrokken, want hun bedoeling was anders!

Haar devotie tot Maria en Joseph kwam tot uiting toen we op de goedkeuring van de nieuwe Constitutiën wachtten.

Ze zette de beeldjes van Maria en Joseph op de kopie van het manuscript.

Sint Joseph werd eens goed aangesproken: 'U laat me nù toch niet in de steek, ik reken erop dat U er voor zorgt. En graag nù!' Het was de avond voor de bestuurskeuze in 1989.

Om 10 uur 's avonds vond ik de goedkeuring uit Rome op mijn kamer.

Het was alsof er een wonder was gebeurd!

En zuster Cornelina dankte Maria en Joseph van ganser harte. Ze wist dat ze zeker verhoord werd!

Als novice vond je het fijn om bij zuster Cornelina te mogen werken. Ze bevrijdde je van overbodige regeltjes waaraan je je krampachtig wilde vasthouden. Ze zei dan: 'Als je het zó doet, is het goed, niet dat benauwde, dat hoeft niet!'

In de groep was ze heel prettig, ze zorgde goed voor een ieder, was hartelijk, belangstellend en gastvrij. Ze kon ook goed toneelspelen en droeg zo ook een steentje bij aan de gezelligheid.

Toen ze vanwege haar gezondheid naar Sint Jozefoord verhuisde, hebben we haar echt gemist. De grote kracht in haar was haar gebedsleven. Zij heeft zeker gebeden:

*'O Heer, Gij hebt mij met Uw liefde omsloten
en Uw hand doen rusten op mij.
Gij hebt mij vreugde gegeven in het hart,
meer dan alle schatten der aarde konden geven.*

Zuster Cornelina, je droeg de levensboom, ons kenmerk met verve.
Nu sta je voorgoed in bloei.

Zuster Cecilia van der Poel

Zuster Cornelina in de tuin van het Moederhuis.

AGENDA

UITGAANSTIPS

Museum Catharijneconvent

In Museum Catharijneconvent maakt u kennis met het heden en verleden van het christendom in Nederland. Kom naar Utrecht en beleef deze fascinerende geschiedenis in een prachtig middeleeuws kloostergebouw. Alle dagen geopend, behalve de maandagen. 'Goud', het meest begeerde metaal dat de mensheid kent, schittert gedurende zes maanden in een bijzondere tentoonstelling in dit museum.

Kasteelconcerten in Kasteel Heeswijk

Kasteelconcerten Heeswijk presenteert twee concerten:

Op 26 oktober EnAccoord Strijkkwartet met werken van Mozart, Janáček en Schubert.

Op 23 november Laureatenconcert Prinses Christina Concours.

Meer informatie is te vinden op www.kasteelheeswijk.nl

Reserveren is nodig.

€ 19,- per persoon inclusief programmaboekje en consumptiebon.

Internationaal Vocalisten Concours

Het 48ste Internationaal Vocalisten Concours (IVC) vindt plaats van 17 t/m 26 september in 's-Hertogenbosch. Het IVC is een unieke instelling in Nederland, het enige internationale zangconcours dat onlosmakelijk met 's-Hertogenbosch verbonden is. De kaartverkoop loopt via Bosch Ticket. Tel.: 0900-3327233 of www.theateraandeparade.nl

Week van de Geschiedenis (12 t/m 21 oktober 2010)

De programmering is nog niet helemaal definitief maar hieronder alvast een voorproefje:

Verrassende verhalen op verrassende locaties zoals in de toren van de Sint-Jan, de Binnendieze, het Huis van Bewaring, de tuin van Tuin Moyses Bosch en de kelder van Jheronimus Bosch Art Center.

Verhalen van de (Hinthamer)straat. In een interessante vorm van locatie-theater wordt via mensen van vlees en bloed het verleden van de armenzorg, de clerus, advocatuur, adel en zinnelozen in 's-Hertogenbosch in vroeger tijden verbeeld. Locaties: Openbare Bibliotheek, De Muzerije, Zwanenbroedershuis, JBArt Center en Reinier van Arkel.

Het Brabants Orkest

Op zaterdag 30 oktober aanstaande om 20.00 uur brengt het Brabants Orkest een uitvoering van Mendelsohn (Symfonie nr. 4 'Italiaanse' Berlioz). Locatie: De grote zaal van Theater Aan de Parade.

Kaarten vanaf € 23,25 tot € 31,25. Reserveren aanbevolen.

Tel.: 0900-3327233 of www.theateraandeparade.nl

LEESTIPS

- *Groeien met de jaren; de weldaad van het ouder worden* door Joan Chittister
- *Kapellen van het Moederhuis; Congregatie Dochters van Maria en Joseph*. Herziene versie. Verkrijgbaar bij Selexyz Adriaan Heine te 's-Hertogenbosch.
- *Geroepen en toegewijd; 190 jaar liefdewerk door de zusters van de Congregatie van Maria en Joseph* door Andries Molengraaf. Het Jubileumboek dat velen van u hebben mogen ontvangen tijdens het feest ter ere van het 190-jarig bestaan van de Congregatie. Het boek is te koop bij Selexyz Adriaan Heine en bij boekhandel Berne in Heeswijk.
- *Het grote Mandelakleurboek* van M. Klooster;
- *Belgisch Kongo* van P. Verlinden;
- *Ieder zijn Engel* van Anselm Grun;
- *Geschiedenis van Nederland* van Gerben Graddesz Hellinga;
- *De rijkdom van het ritueel; naar een levende liturgie* van Ekkehard Muth

DVD TIPS

Verhuizen naar de Stilte te koop bij boekhandel Berne in Heeswijk

CD TIPS

Missa Solemnis (cd box) van Beethoven

SURFTIPS

www.congregatiedmj.nl
www.klooster.startpagina.nl
www.knr.nl

Programma gemist? www.uitzendinggemist.nl

COLOFON

Redactieadres:

Mw. Brigitte Lutters

b.lutters@congregatiedmj.nl

(073) 6904 623

Brievenbus in bestuurshuis

naast de postkamer en bij receptie

Zuster Veronie Franken

v.franken@cdmj.nl

Zuster Til Lagerberg

t.lagerberg@cdmj.nl

Mw. Thekla Schrammeijer

itos@kpnmail.nl

06-123 78 342

Brievenbus Sint Jozefoord

Kopij voor de volgende Heeriaan uiterlijk inleveren op 14 oktober 2010.

De wintereditie verschijnt rond 15 december in uw brievenbus.

Nieuws vanuit de redactie

In het adressenbestand van de Heeriaanlezers is een fout gesloten, waardoor het kan zijn dat een door u doorgegeven adreswijziging niet juist is verwerkt. Dat betreurt de redactie zeer. Wij verzoeken u vriendelijk eventuele wijzigingen nogmaals aan ons door te geven.

DE HEERIAAN

NAJAAR 2010